

Iz sveta tišine

Letnik XXXIX, št. 2-3, februar-marec 2018 | ISSN 1318-139

**Anton Klepec prejel dodatek k pokojnini
za izjemne dosežke na področju športa**

**Razpis za brezplačno letovanje socialno ogroženih
gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb ter njihovih
družin v Kranjski Gori – 2018**

**Tadej Enci osvojil bronasto medaljo med slišječimi na
dvoranskem državnem prvenstvu Slovenije**

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je dvojna, februarско-marčevska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Prejšnja številka je bila posvečena aktualnim dogodkom in sklepnim dejanjem v naših društvih ob koncu leta. V tokratni številki smo predstavili novo zakonodajo, ki se je začela letos izvajati na področju dela, družine, socialnih zadev, športa in zdravstva. Prav tako pa ne spreglejte objave razpisov. Poleg rednih rubrik najdete v glasilu tudi veliko koristnih in zanimivih informacij. Želimo vam prijetno branje.

Glasilo Iz sveta tišine pripomore h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

Prijazna spodbuda našim piscem

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnili, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti.

Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 27. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje.

Uredništvo

Izdajatelj: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **Spletna stran:** www.zveza-gns.si **Urednik:** Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **Uredniški odbor:** Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko **Lektorica:** Darka Tepina Podgoršek **Oblikovanje:** ARTMEDIA **Tisk:** Tiskarna DTP. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici: Anton Klepec prejel dodatek k pokojnici, Tadej Enci osvojil bronasto medaljo med slišječimi na dvoranskem državnem prvenstvu Slovenije. Foto: Arhiv ZDGNS

Uvodnik

Ljubljana bo maja gostila konferenco in skupščino Mednarodne zveze naglušnih (IFHOH) in skupščino Evropske zveze naglušnih (EFHOH). Izvedbo obeh skupščin je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) povezala v tridnevni dogodek z naslovom Dostopno odstrani vse ovire. V začetku februarja so se člani odbora EFHOH in predstavniki ZDGNS sestali na pripravljalnem sestanku. Konferenca IFHOH z bogatim programom bo potekala v petek, 11. 5. 2018, z začetkom ob 9. uri. Več informacij najdete na spletni povezavi: <http://www.zveza-gns.si/konferenca-ifhoh-a/>, na kateri se lahko tudi sami prijavite za udeležbo na Konferenci Mednarodne zveze naglušnih IFHOH. Vljudno vabljeni.

Oktober 2017 je začel veljati novi Pravilnik o kriterijih za določitev višine dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa. Do tega dodatka so upravičeni tudi gluhi športniki, ki so prejemniki olimpijskih medalj. V začetku leta je država začela izvajati omenjeni pravilnik in prvi, ki je prejel odločbo, je Anton Klepec, ki je na olimpijskih igrah gluhih leta 1969 v Beogradu osvojil bronasto medaljo v kolesarstvu. Do dodatka za izjemne dosežke na področju športa so upravičeni tudi tisti športniki, ki so osvojili medalje v času Jugoslavije.

Slovenski gluhi športniki so bili prvi prejemniki olimpijskih medalj pod jugoslovansko zastavo. Prvi jo je osvojil naš pokojni gluhi smučar Anton Kogovšek. Pod slovensko zastavo pa je olimpijsko medaljo prva osvojila naša gluha smučarka Sabina Hmelina. Prvo olimpijsko medaljo v kolektivnem športu je za Slovenijo osvojila prav košarkarska reprezentanca gluhih.

Gluhi športniki še vedno niso zapisani kot prvi prejemniki medalj za Slovenijo, pa tudi ne za Jugoslavijo. Upamo, da se bo z uvedbo tega pravilnika in priznanjem športnih dosežkov gluhih ta krivica tudi popravila, saj so bili prav gluhi tisti, ki so s prvimi osvojenimi medaljami ponesli slovensko zastavo v svet in bili ambasadorji Slovenije ob njenem nastanku. Ta pokojninski dodatek pa je lepa spodbuda za aktivne gluhe športnike in hkrati odlična popotnica za prihodnje generacije.

Tadej Enci je v soboto, 24. februarja, na dvoranskem državnem prvenstvu Slovenije v teku na 400 metrov osvojil bronasto medaljo. Prvenstvo je tokrat prvič gostila nova atletska dvorana v Zagrebu, kjer so nastopili najboljši slovenski atleti. Enci je presenetil in si v absolutni konkurenci slišočih in s časom 49,84 priboril odlično tretje mesto ter tako kot prvi gluhi atlet osvojil medaljo na državnem članskem prvenstvu Slovenije. S tem je dokazal, da lahko konkurira vsem atletom in da bodo morali nanj v prihodnje računati zelo resno, vse bližje pa je seveda tudi reprezentančnemu nastopu v štafeti 4 x 400 metrov.

Tadej Enci je prvi gluhi atlet med slišočimi v Sloveniji, ki je osvojil medaljo v atletiki nasploh, če ne kar edini v športu slišočih. Velike zasluge gredo njegovemu trenerju Gregorju Doberšku za dobre priprave in napotke svojemu varovancu.

To je izredno dobra spodbuda za Tadeja pred odhodom na evropsko atletsko prvenstvo gluhih v dvorani, ki bo potekalo od 21. do 24. marca v Belorusiji, kjer bo branil naslov prvaka. Iz srca čestitamo Tadeju in njegovemu trenerju Gregorju Doberšku za velik uspeh med slišočimi na visokem nivoju tekmovanj.

8. marec, dan žena (izvirno: dan delovnih žena), je mednarodni praznik žensk, ki ga v približno 100 državah praznujejo vsako leto 8. marca. To je dan praznovanja boja za enakost, enake možnosti in pravice žensk ter njihovih dosežkov. 8. marec je v času potrošniškega kapitalizma izgubil svojo politično in družbeno moč. Namesto da bi v tem času opozarjal na pridobitve ženskega boja za enakopravnost, ga danes vse prevečkrat razumemo le še kot eno od tržnih niš. 8. marec s pridom izkoriščajo in imajo največ od njega le še trgovci, ki na določen dan prodajajo določene izdelke. 8. marec je bil najprej delavski praznik, namenjen zavzemanju za boljše življenje in družbene razmere žensk, zdaj pa je pogosto zvođenel zgolj na prinašanje rož, bombonjer in čestitk.

Adem Jahjefendić, urednik

S sekretarjeve mize

*Izrečeno odleti, napisano ostane.
(Latinski izrek)*

Preimenovanje Centra za razvoj SZJ v Inštitut za slovenski znakovni jezik

Zaradi stalnega razvoja področja SZJ in zaradi prepoznavnosti v javnosti smo preimenovali raziskovalno skupino na ZDGNS. Prejeli smo nekaj konkretnih predlogov za strokovno sodelovanje z različnimi znanstvenoraziskovalnimi organizacijami, s katerimi bomo soustvarjali področje razvoja SZJ. Sistemsko bomo razvijali to področje ter vsebinsko kot organizacijsko sledili oblikam dela sorodnih znanstvenoraziskovalnih organizacij.

Raziskovalna skupina Inštituta za slovenski znakovni jezik

Upravni odbor in Odbora za gluhe in naglušne na ZDGNS

V začetku leta smo na sejah UO posvetili posebno pozornost sklepu FIHO za leto 2018 ter začeli prve sestanke odborov na ZDGNS.

Upravni odbor EFHOH na ZDGNS

Na ZDGNS smo gostili Upravni odbor evropske zveze naglušnih EFHOH. Darja Pajk je tudi članica tega odbora, in skupaj smo pregledali vse aktivnosti za izvedbo skupščine IFHOH in EFHOH v Ljubljani ter Kongresa Svetovne zveze naglušnih v maju. Člani so potrdili vse aktivnosti in izrazili podporo temu največjemu dogodku na področju naglušnih v Republiki Sloveniji.

Seja odbora EFHOH na zvezi

Mednarodni dan polževega vsadka in mednarodni dan skrbi za sluh

Ob mednarodnem dnevu smo podali posebne izjave za javnost ter posvetili posebno pozornost tema področjema v naših medijih, predvsem oddaji Prisluhnimo tišini na RTV Slovenija. Opažamo, da kljub velikemu številu oseb z okvaro sluha v Sloveniji drugi mediji ne posvečajo veliko pozornosti tej problematiki. Še največji podporniki obveščanja javnosti so na RTV Slovenija, z oddajo Prisluhnimo tišini in na MMC ter spletni strani Dostopno.

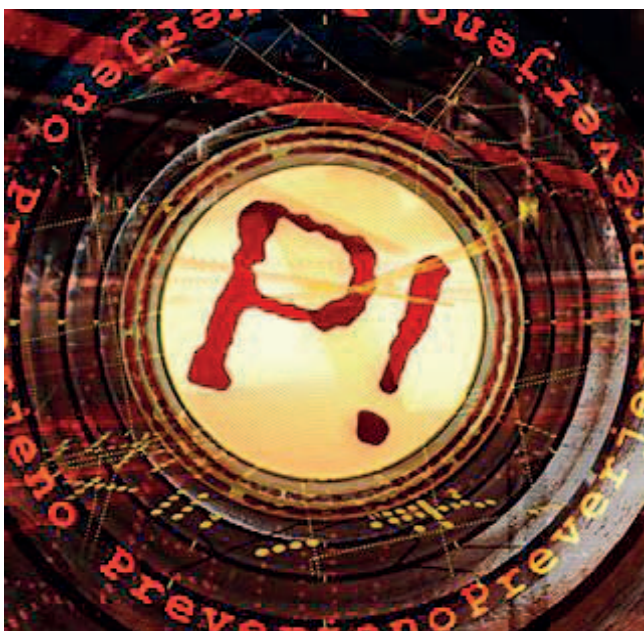

Spletna stran Dostopno omogoča hiter in preprost dostop do vsebin v tehnikah, prilagojenih slepim in slabovidnim ter gluhim in naglušnim

POP TV: oddaja Preverjeno – oglaševanje različnih tehničnih pripomočkov za izboljšanje sluha

Aktivno smo sodelovali pri pripravi prispevka za oddajo Preverjeno, s katero smo javnost seznanili

s spornimi objavami v medijih o »čudežnih« zdra-
vilih za izboljšanje sluha.

Poročilo ZDGNS o javnem interesu

Na podlagi poziva resornega ministrstva smo po-
dali poročilo o javnem interesu ter vlogo za tekoče
leto. Kljub temu da nam ta status izrecno ne pri-
naša posebne finančne podpore, vsako leto mini-
strstvu podamo poročilo o delovanju ZDGNS na
področju javnega interesa.

Revizija poslovanja ZDGNS neodvisnega revizorja

Preden stečejo postopki priprave zaključnega ra-
čuna ter sklicev organov ZDGNS za potrditev poro-
čil, vsako leto v začetku leta poteka revizija poslo-
vanja ZDGNS. Na podlagi ocene revizorja se nato
skličejo vsi drugi organi.

Tečaja SZJ 4 in SZJ 5

Veseli nas, da je znakovni jezik vse bolj priljubljen,
tako da smo končali tečaj četrte stopnje ter začeli

Valerija Škof

tečaj pete stopnje. Gluha izvajalka teh tečajev Va-
lerija Škof te tečaje odlično vodi in udeleženci ji
dajejo dobre ocene.

1. marec 2018 – začetek dnevnoinformativne od- daje Točno opoldne

Z velikim ponosom in veseljem smo začeli dnev-
noinformativno oddajo Točno opoldne, ki bo glu-
him gledalcem ponujala informacije v znakovnem
jeziku. Oddaja je predvajanja na željo številnih glu-
hih, ki si želijo kratke informacije v znakovnem jezi-
ku že čez dan in potem še ob poročilih s tolmačem
na Televiziji Slovenija, na 3. programu.

Nacionalni inštitut za javno zdravje in ZDGNS

Dolgoletno dobro sodelovanje z NIJZ smo v letu
2018 dopolnili z nekaterimi konkretnimi projek-
ti. Na spletni strani objavljamo videospote NIJZ v
znakovnem jeziku. Poleg tega je še veliko drugih
strokovnih aktivnosti, s katerim gradimo dobro so-
delovanje.

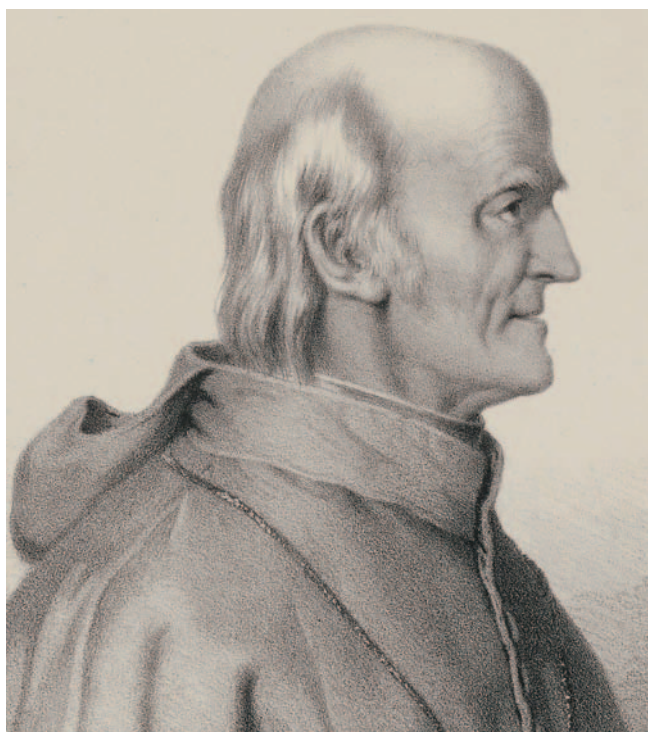

NIJZ – SOPA – Skupaj za odgovoren odnos do pi- tja alkohola

ZDGNS je podprl projekt SOPA NIJZ, ki ponuja kon-
kretno sodelovanje z društvi. V okviru pilotskega
projekta SOPA – Skupaj za odgovoren odnos do
pitja alkohola želijo s povezovanjem nacionalnih
NVO-mrež z različnih področij okrepiti vključe-
nost lokalnih skupnosti. Zato iščejo partnerje med
društvi, ki vključujejo ranljive skupine in bodo
prvenstveno sodelovale pri kratkem ukrepu. V
njem bodo aktivnosti namenjene informiranju in
usmerjanju na vire pomoči za tiste osebe, ki že-
lijo okrepiti zdravje z vključevanjem v skupnosti,
posebej v odnosu do tvegane ali škodljivega pi-
tja alkohola. Povezovanje z NVO na regijski in lo-
kalni ravni je bistven del prizadevanj za krepitev
zdravja v skupnostih, med katere prištevajo tudi
naša društva. Težišče aktivnosti projekta za ciljno
skupino bo v zdravstvenih zavodih in centrih za
socialno delo. Projekt SOPA, ki ga izvajajo na Na-
cionalnem inštitutu za javno zdravje, želi podpreti
populacijo, ki sicer nima sindroma odvisnosti od
alkohola (se pa pri pitju težje drži manjšega vnosa
od mere tvegane ali škodljivega pitja alkohola),
da razvije odgovornejši odnos do vzorcev pitja al-
kohola.

Valentin Stanič (1774–1847), veliki dobrotnik in ustanovitelj Gluhonemnice v Gorici leta 1840

V sodelovanju z Inštitutom za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in Znanstvenim društvom za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije smo organizirali strokovno predavanje o velikem preporoditelju, vzgojitelju in dobrotniku Valentinu Staniču. Iz anonimnosti je izstopal s svojimi vrhunskimi alpinističnimi dosegi ter humanističnim delovanjem na Goriškem. Vzbuja je ljubezen do materinščine, po njegovem prizadevanju so ustanovili Gluhonemnico ter prvo društvo proti mučenju živali. Predavanje je bilo dobro obiskano, tako da bomo še naprej prirejali take aktivnosti.

Valentin Stanič

Izobraževalni center ZDGNS: gluhi in knjige

Valerija Škof je v okviru izobraževalnega centra za javnost predstavila predavanje na temo gluhi in knjige. Branje knjig je zelo pomembno za človeka, saj s tem razširi svoj besedni zaklad ter krepí svojo jezikovno in kulturno identiteto.

Film Sotto na spletni strani ZDGNS

Film Sotto je prejel kar nekaj nagrad, prikazovali pa so ga na različnih filmskih festivalih. Po vseh predvajanjih pa si ga lahko zdaj ogledate tudi na spletni strani ZDGNS. Glavna igralka v filmu je gluha plesalka Jelena, ki je odlično odigrala v svojem filmskem prvencu. Vabljeni k ogledu.

SATTO – film skozi življenje gluhe plesalke Jelene Bolšedonove

Arhiv Republike Slovenije od Ministrstva za kulturo kupil FM-sisteme za naglušne

Veseli nas, da se je Arhiv RS pozitivno odzval pozivu ZDGNS in zagotovil nakup nekaj FM-sistemov za vse osebe, ki potrebujejo tehnično pomoč pri dostopu do storitev Arhiva RS.

Arhiv Republike Slovenije

Tadej Enci – prvi gluhi športnik med dobitniki medalj na državnem prvenstvu Slovenije

Tadej Enci je na dvoranskem državnem prvenstvu Slovenije v teku na 400 m osvojil bronasto meda-

Tadej Enci in Gregor Doberšek

ljo. Enci si je v absolutni konkurenci sliščih in s časom 49,84 priboril odlično tretje mesto. Po naših podatkih je Tadej prvi gluhi atlet, ki je osvojil medaljo na državnem članskem prvenstvu Slovenije. S tem je dokazal, da se v Sloveniji uvršča med najboljše, kar je zelo dobra napoved za evropsko prvenstvo gluhih v dvorani. Želimo mu tudi, da se bo s tem uvrstil v ekipo reprezentance v štafeti 4 x 400 m. Čestitke Tadeju in njegovemu trenerju Gregorju Doberšku.

Anton Klepec – prvi dobitnik pravice do dodatka k pokojnini v RS

Izjemno veseli smo bili obiska olimpijca Antona Klepca na ZDGNS, ki se je prišel zahvalit in pokazat prvo odločbo, s katero ima priznana pravico do dodatka k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa, in sicer za bronasto medaljo na olimpijskih igrah gluhih Deaflympics 1969 v Beogradu, za ekipno medaljo v kolesarstvu. Naj bo ta informacija opomnik vsem drugim gluhim olimpijcem, dobitnikom medalj, da si čim prej uredijo to pravico. Obenem naj bo to tudi vzpodbuda vsem mlajšim gluhim športnikom, da se je vredno potruditi za tekmovanje na olimpijskih igrah gluhih ter morebitno medaljo. V praksi je zaživela enakost športnikov invalidov z neinvalidi olimpijci pri zaposlitvi, statusu in dodatku k pokojnini.

Anton Klepec

Potrjen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih

Državni zbor je potrdil spremembe zakona, ki med drugim ureja pravico do pomoči pri nakupu letne vinjete 2B za velike družine in invalide. Novela v svojem 15. členu določa za invalide in invalidske organizacije, ki imajo v skladu z zakonom, ki ureja letno dajatev za uporabo vozil v cestnem prometu in pravico do oprostitve plačila letne dajatve, pomoč pri nakupu letne vinjete 2B.

Parlamentarni odbor DZ podprl predlog Zakona o nevladnih organizacijah

V spremembah zakona je treba poudariti pomembno dopolnilo, in sicer o ustanovitvi proračunskega sklada za NVO. Gre za posebno proračunsko postavko, na kateri se avtomatsko zbirajo sredstva, ki ostajajo od t. i. 0,5 % dohodninskih dotacij. Amandma so na pobudo poslanca Janija Möderndorferja podprle preostale koalicijske poslanske skupine.

Vlada RS potrdila Predlog Zakona o socialnem vključevanju

Vlada RS je na svoji seji podprla predlog zakona in ga dala v državni zbor v obravnavo in potrditev. Veseli nas, da so bili med drugimi uspešni tudi naporji ZDGNS, da se v ta zakon vključijo tudi gluho-slepi.

Predlog Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij

V državnem zboru je v zakonodajnem postopku predlog Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij. Trenutno je v drugi obravnavi, nanj pa smo podali že nekaj pripomb in izrazili splošno zadovoljstvo, s tem da se zakon dopolni in ustrezno popravi. Predlog zakona sledi usmeritvam evropskih aktov.

Predlog Zakona o prenehanju veljavnosti Zakona o davku od srečke

Na podlagi čedalje nižjih sredstev Fundacije FIHO za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij je stekel postopek za obravnavo omenjenega predloga. Končni cilj je, da se odpravi uvedba tega davka, ki je bil sprejet kot začasni interventni ukrep v sklopu t. i. »kriznih davkov«.

Matjaž Juhart

Izjava za javnost ZDGNS, Ljubljana, 1. 3. 2018 3. marec – svetovni dan sluha »Prisluhni prihodnosti ... in bodi pripravljen nanjo«

Skrb za sluh in ustrezni slušni aparati vam pomagajo ohranjati neodvisnost!

Ob svetovnem dnevu sluha vam sporočamo pomemben podatek: »Če imate izgubo sluha in uporabljate slušni aparat, imate dosti večjo možnost, da ohranite svojo neodvisnost.«

V Sloveniji je približno 70.000 uporabnikov slušnih aparatov, po podatkih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) pa se na leto izda približno 18.000 novih slušnih aparatov. V Sloveniji ima približno 10 % oseb okvaro sluha, od katerih jih je samo malo več kot tretjina ugotovljeno okvaro. V Sloveniji lahko vsakdo, ki ima okvarjen sluh v govornem območju in urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje, brezplačno pridobi slušni aparat, ki ga financira ZZZS.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je reprezentativna invalidska organizacija za osebe z okvaro sluha (gluhe, naglušne, osebe s polževim vsadkom in gluhoslepe), s statusom delovanja v javnem interesu, ki vključuje 13 društev gluhih in naglušnih po vsej Sloveniji. Zveza društev gluhih in naglušnih se aktivno vključuje v preprečevanje izgube sluha in promocijo za njeno zdravljenje ter rehabilitacijo, in sicer z izvajanjem posebnih socialnih programov, ki vključujejo predavanja, okrogle mize, informiranje, ozaveščanje širše javnosti, svetovanje, pomoč posamezniku in drugo.

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je na svetu 466 milijonov ljudi ali 5 % svetovne populacije z okvaro sluha. V Evropski uniji je registriranih okoli 52 milijonov oseb z okvaro sluha, kar obsega od 10 do 12 % populacije.

Izguba sluha je okvara, ki pri večini ljudi močno vpliva na samo življenje in tudi na njegovo zdravje. Izgubo sluha je mogoče preprečevati, učinkovito zdraviti in rehabilitirati. Pomembno je predvsem preprečevanje izgube sluha. Še zlasti je nujno potrebna zaščita pred hrupom in glasnimi zvoki, ne le na delovnem mestu, ampak vse bolj tudi v prostem času in domačem okolju.

Posledice nezdravljene izgube sluha vplivajo tudi na potrebo po dodatni pomoči pri normalnih dnevni aktivnostih. Oseba postane odvisna od drugih, se zaradi nesamostojnosti socialno izolira, kar posledično poveča njen stres in vodi v obolenja, povezana z njim. Osebe z izgubo sluha imajo ob uporabi slušnega aparata večje možnosti za razumevanje govora in so neodvisne.

Vsekakor so to skrb vzbujajoča dejstva, saj so številne raziskave in znanstvene študije, izvedene v zadnjih letih, pokazale,

da so ljudje, ki skrbijo za svoj sluh, v boljši psihofizični kondiciji, podvrženi so manjšemu tveganju za kognitivni upad in demenco, manj so utrujeni, kakovost njihovega življenja pa je na splošno višja. Pri tistih, ki ob izgubi ne poskrbijo za svoj sluh, torej ne uporabijo ustreznih slušnih pripomočkov, je večje tveganje, da zbolijo za depresijo in psihozo ter imajo tudi krajšo življenjsko dobo.

»Naši člani so naredili pomemben korak in poiskali strokovno pomoč zaradi težav s sluhom. Uporabljajo tehnične pripomočke, slušne aparate ali polževе vsadke. Vsi cenijo svojo neodvisnost in vsekakor želijo ostati dinamični, družabni in pametni. Vse tiste, ki imajo težave s sluhom, spodbujamo, da se posvetujejo s strokovnjakom in ukrepajo, zato da bodo lahko živeli bolj polno, bogato in veliko bolj prijetno življenje,« je ob tej priložnosti poudaril Marcel Bobeldijk, predsednik Evropske zveze naglušnih (EFHOH).

»Med posebnimi potrebami naših uporabnikov je izboljšanje kakovosti življenja na zelo visokem mestu. Skoraj vedno slišimo zgodbe ljudi, ki pravijo, da bi veliko prej začeli uporabljati slušni aparat, če bi vedeli, da bo ta korak tako pozitivno spremenil njihovo življenje,« pravi Mark Laureyns, predsednik Evropskega združenja profesionalnih ponudnikov slušnih aparatov (AEA).

»Svetovni dan sluha je enkratna priložnost, da poudarimo pomembnost dobrega sluha za vse, ne glede na njihovo starost. Če menite, da imate težave s sluhom, pojdite na pregled sluha k pooblaščenemu strokovnjaku za sluh. Če imate izgubo sluha, ki jo je treba ustrezno obravnavati, lahko – in tudi bo – uporaba sodobnih slušnih aparatov pomembno vplivala na vaše življenje,« pravi Stefan Zimmer, generalni sekretar Evropskega združenja proizvajalcev slušnih aparatov (EHIMA).

Pomembno je, da so ljudje ozaveščeni, kaj je izguba sluha, kako jo je mogoče preprečiti in kako ukrepati ob njenem nastanku. Kajti če izgube sluha ne obravnavamo, lahko to močno vpliva na vsakdanje življenje ljudi. In prav zato je pomembno, da se ljudje zavedajo in ustrezno ukrepajo, če zaznajo izgubo sluha, saj bodo tako imeli boljši nadzor nad svojim zdravjem, kakovost življenja pa se bo približala ravni pred izgubo sluha.

Pripravi:
Adem Jahjefendić, strokovni delavec

Mladen Veršič, predsednik ZDGNS
Boris Horvat, podpredsednik ZDGNS

Letovanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom

V okviru posebnega socialnega programa Ohranjanja zdravja – rehabilitacija oseb z okvaro sluha bo Zveza društev gluhih in naglušnih tudi v letu 2018 organizirala brezplačno letovanje socialno ogroženih članov društev in njihovih družin.

V marcu je zveza objavila razpis in ga posredovala društvom gluhih in naglušnih po Sloveniji. Letovanje socialno ogroženih članov in njihovih družin bo tako kot v preteklih letih potekalo v Počitniškem domu Kranjska Gora. Razpisanih je šest terminov: en termin je v času od 16. 4. do 20. 4., pet terminov pa v času od 7. 5. do 27. 5. 2018.

Ker gre za brezplačno letovanje, je pri prijavi oz. izboru oseb za tovrstno letovanje treba upoštevati naslednja merila socialne ogroženosti:

Osnovno merilo:

- oseba z okvaro sluha ima odločbo o priznani telesni okvari, potrjen izvid specialista ORL z audiogramom oz. drug dokument, iz katerega je razvidna okvara sluha;
- posameznik oz. družina nima dovolj sredstev za preživljanje in nima premoženja, ki bi omogočilo preživetje.

Med sredstva oz. dohodke spadajo: plača, bolniško nadomestilo, starševsko nadomestilo (porodniško nadomestilo, očetovsko nadomestilo ...) pokojnina, dohodek od študentskega dela, avtorsko delo, dohodek od premoženja, dohodek iz kmetijske dejavnosti, preživnina, ki jo prejemajo otroci, družinska pokojnina, ki jo prejemajo otroci, nadomestilo življenjskih stroškov, ki ga izplačuje ZRSZ iz naslova APZ, invalidnina, drugi prejemki iz naslova ZPIZ-a, katastrski dohodek, dobiček iz naslova opravljanja samostojne dejavnosti, dobiček iz naslova kmetijske dejavnosti, drugi dohodki po zakonu o socialnem varstvu.

Dodatna merila:

- brezposelnost;
- aktivno iskanje zaposlitve;
- prejemanje pravic iz naslova javnih sredstev (otroški dodatek, denarna socialna pomoč, varstveni dodatek, državna štipendija, znižanje plačila vrtca, dodatna subvencija malice za učence in dijake, subvencija kosil za učence, subvencija prevoza za dijake in študente, oprostitev plači-

la socialnovarstvenih storitev, prispevek k plačilu družinskega pomočnika, subvencija najemnine, pravica do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev in pravica do plačila prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje).

Druga merila:

- živi sam;
- družina s tremi ali več otroki;
- večgeneracijska družina;
- aktivni član društva gluhih in naglušnih;
- čas vključitve v društvo (prednost imajo tisti, ki so dlje časa člani društva);
- pogostost koriščenja brezplačnega letovanja (prednost imajo tisti, ki brezplačnega letovanja še niso koristili).

Zveza društev gluhih in naglušnih v okviru programa poravnava stroške bivanja in organiziranega kosila ter večerje. Za prevoz članov stroške poravnava matično društvo. V času letovanja socialno ogroženih oseb z okvaro sluha in njihovih družin Zveza organizira tudi animacijo (risanje, kviz, sprehodi, družabne igre ...), ki jo vodi za to usposobljena animatorka iz vrst oseb z okvaro sluha.

Če menite, da ste upravičeni do zgoraj omenjenega brezplačnega letovanja, se o možnostih zanj pozanimajte v matičnem društvu, katerega član ste.

Za brezplačno letovanje in rehabilitacijo se lahko prijavite v matičnem društvu. **Društva bodo prijave zbiral do 5. aprila 2018** in jih posredovala na Zvezo.

Aleksandra Rijavec Škerl

Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2017

Informacijska pisarna za usposabljanje in preizkus tehničnih pripomočkov za osebe z okvaro sluha: CENTER MOŽNOSTI (CM)

V Centru možnosti so tehnični pripomočki, ki osebam z okvaro sluha s slušnim aparatom ali brez njega in uporabnikom polževnega vsadka pomagajo razumeti in razločevati glasovni govor. V Centru imajo uporabniki možnost preizkusa tehničnega pripomočka (TP) pred nakupom, uporabnikom pred nakupom tudi svetujemo, jim damo informacije o tehničnih značilnostih, delovanju, uporabi in namestiti različnih TP. Prav tako uporabnikom pomagamo izbrati TP glede na specifične potrebe in uporabo. V Centru možnosti uporabnikom pomagamo pri pridobitvi TP na podlagi Pravilnika o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila itd. V letu 2017 smo skupaj s člani odbora in zunanji sodelavci izvedli šest predstavitev TP in en seminar o novostih na področju polževnih vsadkov ter na naših treh dogodkih udeležencem zagotovili podporo tudi z neposrednim pretvarjanjem govora v tekst. V letu 2017 je bilo v programu opravljenih 380 ur prostovoljnega dela, 312 individualnih predstavitev, preizkusov in svetovanj o različnih TP, 74 telefonskih razgovorov in e-poštnih informiranj o pridobitvi, ustreznosti in delovanju TP. Po vsej Sloveniji je bilo razdeljenih 780 brošur in različno informativno gradivo, prav tako se je vse leto dopolnjeval in posodabljal virtualni zemljevid slušnih zank po Sloveniji. Na predavanjih smo predstavili tehnične pripomočke in uporabnike seznanjali s pravicami, ki jih imajo na podlagi Pravilnika o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila. Vse te informacije lahko osebe z okvaro sluha prejmejo tudi v naši tehnično-informacijski pisarni na ZDGNS, ker pa številni ne morejo priti v Ljubljano

Predstavitev tehničnih pripomočkov in razdeljevanje informativnega gradiva

no v času uradnih ur ali nimajo zadostnih finančnih možnosti za pot, smo ta predavanja pripravili v njihovem domačem okolju. Naglušne osebe kažejo veliko zanimanje za tehnične pripomočke. Ti jim pomagajo postati aktivni člani družbe, saj jim omogočajo vključenost, izboljšajo razumevanje in dajejo občutek varnosti. Program zelo dobro opravlja svoj namen in dosegla zastavljene cilje.

Predavanje v sklopu izobraževalnega centra ZDGNS

V sklopu programa: Usposabljanje za aktivno življenje in delo – naglušni

Ob zagovarjanju pravice do posebnih socialno-govornih in akustičnih prilagoditev naglušnim osebam pri premagovanju komunikacijskih ovir v slišnem okolju smo v program vključevali individualno svetovanje in pravno pomoč, izdelavo pravnih nasvetov, delovanje odbora naglušnih oseb, obveščanje in delo z javnostjo ter izdelavo informativnih gradiv. Program se tesno povezuje s programom Center možnosti – tehnično-informacijska pisarna, saj se poleg predstavitev tehničnih pripomočkov osebe informirajo tudi o pravicah do slušnega aparata, zdravstvenem zavarovanju, o pravicah iz naslova pokojninsko-invalidskega zavarovanja, delovne zakonodaje in nadomestil za telesno okvaro. V letu 2017 je odbor naglušnih potrdil načrt dela, opozoril na probleme, s katerimi se srečujejo naglušne osebe v društvih, pregledal poročilo dela v prejšnjem letu ter podal predloge in smernice za nadaljnje izvajanje aktivnosti za potrebe naglušnih in oseb s polževnim vsadkom.

Program se je izvajal vse leto. V letu 2017 smo skupaj z nekaterimi člani odbora naglušnih izvedli šest predavanj o uporabi in načinu pridobitve slušnega aparata (SA), kamor so nas povabili pred-

stavniki društev, domovi za upokojene in lokalna skupnost. Na predavanjih smo slušatelje seznanili s pravicami do slušnega aparata (SA), postopki pridobitve SA, pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, predvsem pa smo jih opozarjali, na kaj morajo biti pozorni pri menjavi, preizkusu in testiranju SA. Te informacije lahko osebe sicer dobijo tudi na zvezi, v naši tehnično-informacijski pisarni, ker pa številni ne morejo priti v Ljubljano v času uradnih ur, smo ta predavanja pripravili v njihovem okolju. Vse aktivnosti upoštevajo usmeritve aktov in predpisov glede dostopnosti prostorov, informacij in komunikacij za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom. Ob mednarodnem dnevu polževega vsadka smo organizirali okroglo mizo ter pripravili posebno izjavo za javnost. Okrogla miza je bila namenjena uporabnikom polževega vsadka, staršem otrok, potencialnim kandidatom in vsem strokovnim sodelavcem na tem področju. Obiskali so jo številni uporabniki iz vseh štirih skupin gluhih, naglušnih, oseb z gluhoslepoto in polževim vsadkom, prav tako je prišlo kar nekaj staršev in strokovnih sodelavcev. Široka paleta strokovnjakov in sogovornikov je omogočila, da je vsak udeleženec lahko dobil odgovore na svoja vprašanja. Pripravili smo tudi izjave za javnost ob svetovnem dnevu sluha in ob mednarodnem dnevu ozaveščanja o hrupu. Vse izjave za javnost so povzeli različni mediji in nas povabili, da

Namen centra

Center za komunikacijsko dostopnost in svetovanje o tehnični prilagoditvi za osebe z okvaro sluha je namenjen svetovanju z okvaro sluha, slabim sluhom, gluhošlepi in bližnjim ter vsem, ki potrebujejo informacije, nasvet ali svetovanje, kako izboljšati dostopnost za osebe z okvaro sluha.

Neposredno pretvarjanje govora v besedilo

Sprotne zapisevanje govora in možnost njegovega branja omogoča osebam z izgubo sluha sodelovanje in sodelovanje v skupinskih in posamičnih dejavnostih. Govorjen je preko zapisa in prikazuje na monitor, kjer ga lahko z izgubo sluha lahko bere in tako sledi predavanju.

Metoda izboljšanja in branja keramični osem nosarji z izgubo sluha, te posebno tisto, ki ne smejo uporabljati sluhilnih aparatov ali vadičev, ki ne morejo uporabljati sluhilne zanke in ne obklopijo slovenskega govornega goveda. Pogosto so te osebe, ki so iz različnih razlogov ogledale v ostroli dišiti.

FM-sistem

Prekondenzirani radijski sistem ali krajše FM-sistem je sluhilni pripomoček (prekondenzirana generacija sluha zanke). Omogoča neposredno prenos zvoka po radijski valovni dolžini do sprejemne enote, tako da ta pride do poslušalca brez motilnih elementov, kot so luči, polni polji. Najbolj je uporaben pri slušnih aparatih, polževem vsadku in kostono uslišanem aparatu.

Kdaj je pretvarjanje govora v besedilo nepogrešljiva metoda za enakovredno dostopnost osebe z okvaro sluha?

To je najpo v okoljih, v katerih je potrebno poslušanje s slušnimi aparati in vadiči: v mnogih situacijah, v mediji (tisk, priredbe in radijski) med govorniki, ob svetovnih dogodkih, v izstopnih prostorih.

Kje vse je storitev neposrednega pretvarjanja govora v besedilo nepogrešljiva?

- o prirediteljskih prirediteljih (na svetilih, običnih, upravnih enotah);
- o v izstopnih prostorih (na letališčih, kletih, letalskih, letalskih, letalskih...);
- o prirediteljskih oblikah (na CSO, 2002, pri zbiranju);
- o prirediteljskih prirediteljih;
- o na vseh letnih prirediteljih in dogodkih, konferencah, letnih prirediteljih;
- o v posamičnih prirediteljih, na konferencah, oblikah;
- o v vseh kulturnih ustanovah (v gledališču, operi);
- o na turističnih dogodkih.

Informativno gradivo

podamo dodatne informacije in izjave za njihove bralce, poslušalce ali gledalce. V letu 2017 smo izvedli tudi 20 predavanj v sklopu izobraževalnega centra, izvedli 8 ur neposredne pretvorbe govora v besedilo na predavanjih in okrogli mizi. Opravljenih je bilo 1530 ur prostovoljnega dela. Izvedenih je bilo 272 individualnih svetovanj in 141 telefonskih razgovorov ali e-pošte o informacijah, pridobitvi, ustreznosti in delovanju SA. Na območju celotne Slovenije smo skupaj z društvi razdelili okoli 1240 različnih informativnih brošur o pravicah do

SA in pridobitvi PV. Naš pravni svetovalec je pripravil šest pravnih mnenj. Pripravili smo prevode različnih mednarodnih dokumentov, deklaracij in smernic mednarodnih in evropskih organizacij oseb z okvaro sluha (WFD, EDF, IFHOH, EFHOH).

Kljub našemu trudu in delu problemi še vedno ostajajo. Veliko uporabnikov in njihovih svojcev nas obvešča, da jih dobavitelji slušnih aparatov ne seznanijo z možnostjo pridobitve slušnega aparata brez doplačila, pogovori med uporabnikom in dobaviteljem največkrat potekajo le o višini doplačila za slušni aparat.

Glasilo Iz sveta tišine

Pripravljali smo informacije in obveščali gluhe, gluhoslepe in naglušne člane ter njihove svojce, starše gluhih in naglušnih otrok, tolmače slovenskega znakovnega jezika, strokovnjake s področij dela z osebami z okvaro sluha in druge.

V glasilu vsebino in težavnost teksta prilagajamo bralcem, prilagajamo pa tudi informacije javnega značaja s področja zakonodaje, ki se nanaša na življenje in delo uporabnikov. V glasilu smo prav tako objavljali aktualne mednarodne dogodke iz sveta gluhih in naglušnih, kot so: poročila z udeležbe na skupščini Evropske zveze naglušnih, ki je lani potekala v Londonu; poročilo o novi sestavi organa odločanja odbora Evropske zveze naglušnih, kamor je bila izvoljena tudi predstavnica Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije; objavljen je bil prispevek o letnem zasedanju Evropske zveze gluhih na Malti; bralce smo seznanili z veselo novico, da je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije uspešno kandidirala za organizacijo skupščine IFHOH in EFHOH v letu 2018; poročali smo o 46. kongresu Mednarodnega komiteja za šport gluhih; intervjuvali smo dr. Valerija Ruhldejva, predsednika Mednarodnega komiteja za šport gluhih (ICSD), ter objavili tudi druge pomembne mednarodne informacije.

P prevedli in prilagodili smo mednarodne informacije, ki so jih pripravile evropske in svetovne organizacije gluhih in naglušnih, ter jih objavili v glasilu. Poročali smo tudi o mednarodnih uspehih naših perspektivnih gluhih in naglušnih športnikov na evropskih in mednarodnih tekmovanjih. Objavili smo najavo mednarodnih športnih dogodkov gluhih v letu 2017, poročali o svetovnem prvenstvu gluhih v alpskem smučanju, ki je potekalo v Innerkremsu v Avstriji od 12. do 18. marca 2017 in na katerem je Anja Drev osvojila dve bronasti medalji. Pripravili smo celovito predstavitev in reportažo o

udeležencih, ki so med 18. 7. in 30. 7. 2017 zastopali slovenske barve na 23. olimpijskih igrah gluhih v Samsunu v Turčiji.

Izdana glasila Iz sveta tišine v letu 2017 in posebna publikacija

V celotnem letu smo v glasilu zajeli informacije, ki so pomembne za naše bralce, in jim težje razumljive vsebine s področja zakonodaje in pravic približali na njim razumljiv način. Predstavili smo Zakon o osebni asistenci od predloga do sprejema v Državnem zboru RS, pisali o težavah po 15 letih od sprejema Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, raziskali, ali javno zdravstvo omogoča dovolj dobre slušne aparate, bralce seznanili z novim sodnim redom, ki omogoča dostopnost do sodnih razprav vsem invalidom. Opozorili smo tudi, da so stroški izgube sluha za državo veliko višji kot preventiva in rehabilitacija, predstavili smo tudi nov zakon o športu, EU-kartico ugodnosti za invalide, zapisali, kje so dostopne informacije javnega značaja v slovenskem znakovnem jeziku, in poročali, da je Policija v sodelovanju z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije pripravila priredbo 27 kratkih prispevkov s preventivnimi vsebinami v slovenskem znakovnem jeziku, z zvokom in podnapisi. Objavili smo tudi razpis za koriščenje počitniških kapacitet za ohranjanje zdravja in rehabilitacijo oseb z okvaro sluha v letu 2017 in razpis za brezplačno letovanje socialno ogroženih gluhih in naglušnih uporabnikov.

Veliko pa je bilo tudi različnih poučnih tem, nasvetov, življenjskih zgodb in informacij iz kulturnih in športnih dogodkov. Objavili smo informacijo, da je urad Varuha človekovih pravic v svojih prostorih vgradil slušno zanko in zagotovil prenosni FM-sistem za lažje delo z naglušnimi osebami ter

je z vgradnjo indukcije zanke še bližje potrebam naglušnih in da Narodna galerija organizira javna veččutna vodstva za gluhe in naglušne. Poročali smo o delovanju programskega odbora RTV Slovenija za invalidske vsebine, pisali o gluhih tolmačih, ustanovitvi samopomočne skupine za osebe s polžkovim vsadkom, delovanju dnevnega centra za starejše gluhe, naglušne in gluhoslepe. Ob 25. februarju, svetovnem dnevu polževega vsadka, 3. marcu, svetovnem dnevu sluha, in 26. aprilu, mednarodnem dnevu ozaveščanja o hrupu, smo pripravili informacije za javnost o pomenu sluha, skrbi zanj, načinih zdravljenja in preprečevanja okvar.

V letu 2017 smo v glasilu dodali tudi QR-kodo, ki gluhim omogoča dostop do videovsebine članka v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Prejemnike glasila smo posebej opozorili, da smo začeli nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljati v SZJ. Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine smo pripeli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si lahko gluhi članek ogledajo na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Prav tako smo v glasilu objavili navodila za prenos aplikacije Slovar SZJ in uporabo QR-kode.

Glasilo objavljamo tudi na spletni strani v elektronski obliki, kar omogoča dostopnost drugim gluhim in naglušnim, ki niso naši člani, in zainteresirani javnosti. Naše glasilo prejema 64 knjižnic po vsej Sloveniji in 10 Bibliobusov po vsej Sloveniji, v katerih je dostopno uporabnikom tudi v odročnejših krajih. V letu 2017 smo izdali 9 številčk in posebno prilogo, v kateri so bili predstavljeni vsi razpoložljivi objekti, namenjeni za ohranjanje zdravja in rehabilitacijo oseb z okvaro sluha. Glasilo je izhajalo v nakladi 3700 izvodov na številčko. Povprečno število strani glasila je bilo 32.

Glasilo je za starejšo populacijo, ki ni večča uporabe elektronskih medijev, televizijske in radijske informacije pa so zaradi okvare sluha zanje nedostopne, izjemnega pomena in včasih edini razumljivi vir informacij. Glasilo Iz sveta tišine je prav tako eden redkih tiskanih medijev, ki mesečno sledi in poroča o dogodkih, športnih in kulturnih zanimivostih gluhih, naglušnih in gluhoslepih doma in po svetu.

Vsako leto za potrebe našega arhiva vežemo dva kompleta letno izdanih vseh številčk glasila, ki jih hranimo na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Glasilo pa je v elektronski obliki dostopno tudi na naši spletni strani: <http://www.zveza-gns.si/iz-sveta-tisine>.

Adem Jahjefendić

Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2017

Usposabljanje za aktivno življenje in delo gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb

Okvara sluha in komunikacijska oviranost gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom ovirata v številnih življenjskih položajih, še zlasti v dostopu do informacij, kar močno vpliva na njihov položaj v družbi. Na zvezi pripravljamo izobraževanja, ki so prilagojena potrebam naših članov. Seminarji, konference, delavnice, okrogle mize izvajamo za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom v prilagojenih tehnikah, posredujemo jim ključne informacije, usmeritve, spremljamo zakonodajo, ki vpliva na njihovo življenje in vključevanje v družbeno okolje. V sodelovanju z našimi uporabniki usposabljam tudi strokovno osebje, ki dela z njimi.

Dvodnevni seminar za usposabljanje in izobraževanje z naslovom Komunikacija in medsebojno sodelovanje

V okviru programa smo izvedli:

- dvodnevni seminar za usposabljanje in izobraževanje z naslovom Komunikacija in medsebojno sodelovanje;
- okrogle mize Polžev vsadek (PV), Uveljavljanje potreb gluhoslepih, Izvajanje osebne asistencije (OA);
- posvet o izvajanju zakona o OA;
- posvet ob 15. obletnici sprejema zakona SZJ z naslovom SZJ v procesu izobraževanja;
- posvet ob dnevu SZJ (SZJ kot nesnovna kulturna dediščina RS);
- konferenca z naslovom Invalidi in osebe s posebnimi potrebami na sodišču;
- konferenca z naslovom Sodni red – osebe z okvaro sluha;
- deset supervizijskih srečanj za strokovne delavce društev;

Konferenca z naslovom Sodni red – osebe z okvaro sluha

- deset supervizijskih srečanj za strokovne delavce zveze;
- sodelovanje gluhih in naglušnih na mednarodnih dogodkih;
- šest predavanj o uporabi in načinu pridobitve slušnega aparata (SA);
- srečanje naglušnih in oseb s polževim vsadkom iz celotne Slovenije;
- srečanje vseh oseb z okvaro sluha iz celotne Slovenije;
- 20 predavanj v sklopu izobraževalnega centra ZDGNS;
- svetovanje o pridobitvi, ustreznosti in delovanju SA in PV;
- priprava prevodov različnih dokumentov, deklaracij in smernic sorodnih mednarodnih in evropskih organizacij.

V okviru programa je organiziran tudi Svetovalni center za gluhe, naglušne, gluhoslepe in osebe s polževim vsadkom, starše in svojce. Delo poteka individualno s pogovori v centru, po telefonu, SMS-sporočanju, videotelefoniji, e-pošti. Vključuje svetovanje, informiranje, diagnosticiranje, korekcijo, učenje, povezovanje s slišečim okoljem, družinsko mediacijo in usmerjanje. Sodeluje se tudi z javnimi službami. Vsi izvajalci znajo slovenski znakovni jezik, tako da pri delu ni potrebna tretja oseba (tolmač). Delo poteka tako, da so želje, interesi in pravice oseb zares upoštevani.

Tolmačenje – razvoj slovenskega znakovnega jezika – Center za razvoj slovenskega znakovnega jezika

Zveza društev gluhih in naglušnih od leta 1979 sistematično deluje na področju razvoja in uveljavi-

tve slovenskega znakovnega jezika. Rezultat tega so izdani priročniki, CD-slovarji in Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Kljub sprejetemu zakonu pa država ne zagotavlja systemskega vira za razvoj slovenskega znakovnega jezika. Zveza ta program izvaja od samega začetka, saj je to bistvo kulture in identitete gluhih oseb. Slovenski znakovni jezik je treba načrtno raziskovati in standardizirati, ker je to temeljno pri prenosu znanja v znakovnem jeziku. Jezik, kakršen je, zadošča predvsem socialnim potrebam, saj je njegova informacijska vrednost nizka. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Konvencija OZN o pravicah invalidov izrecno govorita o priznanju, razvoju in standardizaciji znakovnega jezika, vendar ga država, ki je sprejela slovenski znakovni jezik kot jezik v Sloveniji, finančno ne omogoča. Redno mesečno se sestaja skupina gluhih za razvoj slovenskega znakovnega jezika in standardizira kretnje za posamezno besedo. Razvijajo se nova področja besed kretenj, ki do zdaj niso bila raziskana. S tem razširjamo besedni zaklad gluhih ter krepimo kulturno in zgodovinsko zavedanje jezika. Poleg raziskovanja besedišča je treba raziskovati tudi sam jezik z vidika različnih jezikoslovnih prvin. V sodelovanju s primernimi strokovnjaki jezikoslovci, pisci slovarjev in sodelavci pri razvoju besedišč za posamezna področja ter s strokovnim kadrom za razvoj programske opreme omogočamo delo za jezik, ki je prvi pogoj za sporazumevanje gluhih in ohranjanje kulturne identitete gluhe skupnosti v družbi.

Brezplačni tečajji Mednarodne kretnje za gluhe osebe

Uporabniki programa so gluhe in gluhoslepe osebe ter osebe s polževim vsadkom, uporabniki slovenskega znakovnega jezika, tolmači, učitelji in drugi strokovni delavci, ki pri svojem delu uporabljajo znakovni jezik, poleg omenjenih pa tudi strokovne izobraževalne institucije gluhih in naglušnih ter združenje tolmačev.

Delo poteka v okviru skupine za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki jo sestavlja 11 članov, od

tega je 10 gluhih oseb in ena slišča oseba (tolmač slovenskega znakovnega jezika in strokovnjak s tega področja). Skupina je razdeljena na dva dela, in sicer na standardizacijo in besedišče slovenskega znakovnega jezika.

Predstavitve projekta razvoja SZJ

Na podlagi izbranega besedišča se dela analiza po regijah ter določi najpogosteje uporabljena kretnja, ki se standardizira. Poleg tega se zapisuje tudi zgodovina kretenj in njihov izvor. Končni rezultat je produkcija kretenj na različnih medijih in izdaja priročnikov. Delo se opravlja v lastnem studiu in z lastno tehnološko opremo. Delo pri razvoju slovenskega znakovnega jezika se sproti snema in pregleduje. Dela se skupinsko in individualno.

Skupina za besedišče je v povezavi z določenimi standardi oblikovala (tvorila stavke) besedišče v povezavi z učbenikom Naučimo se slovenskega znakovnega jezika 1 in obdelala 272 stavkov. Namen besedišča je prikazati uporabo standardov kretenj v stavku, ki je izpeljan iz slovenskega knjižnega jezika v slovenski znakovni jezik.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je nadaljevala izvajanje dopolnjevanja Slovarja slovenskega znakovnega jezika. Slovar znakovnega jezika trenutno vsebuje 13.499 besed in stavkov. Pri večini gesel je pri standardni kretnji prikazanih tudi več kretenj, ki se prav tako uporabljajo za to geslo. Osnovno različico spletnega slovarja slovenskega znakovnega jezika, ki je bila razvita leta 2013, smo v letu 2016 nadgradili, in sicer s programom za utrjevanje znanja, mobilno aplikacijo, QR-kodami za hitrejši dostop do zelenega videoposnetka in s sintezo govora, ki omogoča razpoznavanje pisne besede, iz katere se potem programsko modulira govor ter prepoznavanje govora, ki omogoča razpoznavanja pogovorne besede.

V okviru programa se je izvedlo tudi naslednje:

- redno mesečno se sestaja skupina gluhih za razvoj SZJ in standardizira kretnje za posamezno besedo;

- snemanje, moderiranje, montaža kretenj in učnih primerov ter priprava za slovar SZJ;
- dopolnjevanje slovarja SZJ z razlago pomena besede, uporabo kretnje, uporabo besede v stavku in v povezavi z mednarodno kretnjo, ter oblikovanje učnih primerov;
- subvencionirani tečaji SZJ z verificiranimi izvajalci;
- brezplačni tečaji SZJ za učence, dijake in študente in osebe z okvaro sluha (naglušni, PV);
- brezplačni tečaji mednarodne kretnje za gluhe osebe;
- preverjanje znanja po opravljenem tečaju SZJ in pridobitev certifikata o znanju SZJ;
- praktični seminar in delavnica o vodenju tečaja SZJ za gluhe izvajalce;
- usposabljanje in zagotavljanje strokovnega izpopolnjevanja za izvajalce tečajev;
- delavnice o razvoju znakovnega reda SZJ (permanentno izobraževanje);
- posneli smo pravljice v SZJ, ki jih dopolnjujejo podnapisi in možnosti povečave (Snežna kraljica, Lonček kuhaj, Mala morska deklica in pesem Čez Šuštarški most);
- razvijanje novih besed kretenj, ki do zdaj niso bile raziskane z namenom razširitve besednega zaklada gluhih, ter krepitev kulturnega in zgodovinskega zavedanja jezika;
- zbiranje, razvoj in distribucija jezikovnih virov in tehnologije ter aktualna raba SZJ;
- izdelava učnih načrtov.

Žiga špaget je za punce magnet

V okviru programa je bila v slovenskem znakovnem jeziku izdana knjiga *Žiga špaget je za punce magnet* avtorice Aksinje Kermauner. Izvirno besedilo in ilustracije poleg risb kretenj dopolnjuje tudi besedilo v velikosti 18 pik, videoposnetek s pripovedovalcem vsebine v obliki QR-kode ter brajica. Knjiga je opremljena tudi z besedilom v lažje berljivi tehniki.

Ob praznovanju dneva slovenskega znakovnega jezika smo pripravili slavnostno prireditev, ki je potekala v Slovenskem etnografskem muzeju. Na prireditvi smo predstavili novosti aplikacije Slovarja SZJ pretvorba govora v kretnjo in dostopnost videoposnetkov s QR-kodo ter vpis slovenskega znakovnega jezika v register nesnovne kulturne dediščine.

Informativna dejavnost – založništvo

S programom aktivno delujemo na področju založništva in izdajamo vsebinsko pomembne publikacije, ki se dotikajo življenja in dela gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. Ker so javni mediji nedostopni gluhim, naglušnim, gluhoslepim in osebam s polževim vsadkom, so podane informacije s specifičnega področja (izobraževanje, zaposlovanje, zakonodaja, vsebinska področja) pomembne pri ozaveščanju in krepitevi identitete. S tem programom ohranjamo identiteto in kulturo gluhe skupnosti in nadomeščamo podobne javne programe. Informiranje z razvojem, raziskavami in znanstvenimi ugotovitvami na področju gluhot (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom), dejavnostmi, povezanimi z njimi (razvoj slovenskega znakovnega jezika, polžev vsadek, gluhoslepota, tehnični pripomočki, tehnologija) in s spremembami v zakonodaji je življenjskega pomena za naše uporabnike.

V letu 2017 smo izdali:

- ponatis knjižice *Ko slušni aparat ni več dovolj – polžev vsadek*;
- dopolnjen katalog izobraževanj in usposabljanj za osebe z okvaro sluha;
- knjižica *Pravice gluhih in naglušnih v slovenski zakonodaji 2017*;
- ponatis zgodbe v SZJ *Zmajček in morska deklica*;

Delovanje slušne indukcijske zanke

Slušna indukcijska zanka s svojim delovanjem uporablja silnični aparat ali slušni aparat, ki uporablja silnični aparat ali slušni aparat, ki uporablja silnični aparat ali slušni aparat.

Slušna indukcijska zanka je primeren za prilagoditev:

- različnih vrstam (gluhotična, tina, dragi kulturni določeni);
- učnih, avdiokasni;
- konferenčnih in sestrnih sob;
- domačega okolja, v katerem se poslušala zvočni ali nagradi v domači uporabi (televizija, radio...);
- javnih prostorov, v katerih se predvaja zvočna informacija;
- informacijskih oseb.

Kaj ponuja center?

- izpis in namestitve slušne indukcijske zanke (za prostoro do 70m²);
- posvetovanja o dogodkih, ki potekajo v DMC;
- svetovanje in posredovanje informacij o posebnih prilagoditvah za osebe z okvaro sluha;
- različni tipovne opreme;
- svetovanje o načinu uporabe tehničnih pripomočkov;
- pripravo protokolov, mrežnih izdatkov.

Center za komunikacijsko dostopnost in svetovanje o tehničnih prilagoditvah za osebe z okvaro sluha

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

Drenkova 24
1000 Ljubljana
Tel. +386 (01) 500 15 00
Fax. +386 (01) 500 16 22
e-mail: info@zveza-gi.si
web: www.zveza-gi.si

Zgibanka Centra za komunikacijsko dostopnost in svetovanje o tehničnih prilagoditvah za osebe z okvaro sluha

- knjiga Slovenski gluhih športniki, dobitniki medalj;
- Lormova abeceda za gluhoslepe;
- letak – Aplikacija slovarja SZJ in uporaba QR-kode;
- zgibanka – Center za komunikacijsko dostopnost in svetovanje o tehničnih prilagoditvah za osebe z okvaro sluha;
- Slikovni slovar slovenskega znakovnega jezika 5;
- ponatis Slikovnega slovarja slovenskega znakovnega jezika 3, dodatek k učbeniku;
- sofinanciranje izdaje knjige Žiga špaget je za punce magnet v SZJ, brajci in lahko berljivi tehniki.

Zaradi pomanjkanja sredstev drugih načrtovanih aktivnosti oz. izdaj nismo mogli izpeljati.

Upravičenci tega programa so osebe z okvaro sluha: gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom, ki živijo na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Ne glede na včlanjenost v društva prejemniki publikacije prejmejo to v društvih ali na Zvezi. Gradivo pošljemo tudi vsem javnim in strokovnim institucijam, ki delujejo na področju gluhot.

Organiziranje in izvedba programov za ohranjanje zdravja in rehabilitacije v lastnih objektih

Naši uporabniki v veliki večini živijo v izredno slabih socialnih razmerah, zato zanje izvajamo dva programa:

A) Program za ohranjanje zdravja naših članov oz. uporabnikov se izvaja že vrsto let. Izvaja se v lastnih primerno opremljenih večnamenskih objektih – domovih: v Kranjski Gori, Piranu, Fiesi, Moravskih Toplicah. Program omogoča medsebojno druženje s sebi enakimi, kar je še posebej pomembno zaradi komunikacijske oviranosti. V domovih se izvajajo tudi različne druge dejavnosti, tj. različni posveti, seminarji, usposabljanja, delavnice, likovne kolonije, potekajo priprave gluhih športnikov pred odhodi na različna tekmovanja itd. v smislu kompenzacije posledic invalidnosti. Zveza razpolaga s svojimi objekti na naslednjih lokacijah: Kranjska Gora – apartmaji (skupaj 26 ležišč), Piran – apartmaji (16 ležišč), delež v Fiesi (6 ležišč in 3 pomožna ležišča, v solastništvu z dvema drugima invalidskima organizacijama), dve prikolici v Fiesi (8 ležišč) ter Moravske Toplice – štirje apartmaji (16 ležišč). Skupno je na voljo 74 ležišč.

V letu 2017 je bilo ustvarjenih 6.209 nočitev.

Program za ohranjanje zdravja socialno ogroženih vodijo gluhe animatorke.

B) Program za ohranjanje zdravja socialno ogroženih gluhih in naglušnih oseb in njihovih družin izvajamo v naših objektih že deveto leto. Program omogoča druženje s sebi enakimi, kar je pomembno zaradi komunikacijske oviranosti, in pomeni edino možnost za bivanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom ter njihovih družin. Letovanje organiziramo v petih petdnevni terminih (maja). V času letovanja je organizirana tudi animacija, ki je prilagojena temu, kdo letuje v nekem terminu. Vsako leto je en termin namenjen druženju in izmenjavi gluhoslepih oseb oz. družin z gluhoslepo osebo. Termin tematsko vodi gluha animatorka, ki ima izkušnje pri delu z gluhoslepimi in uporablja slovenski znakovni jezik za gluhoslepe (taktilno metodo). V letu 2017 je v tem programu letovalo 121 oseb in ustvarilo 544 nočitev.

Vsako leto objavimo javni razpis v našem glasilu in na spletnih straneh Zveze ter ga posredujemo tudi vsem našim društvom gluhih in naglušnih. Na podlagi razpisa društva ob upoštevanju Pravilnika o koriščenju objektov za ohranjanje zdravja opravijo izbor svojih članov. Kriteriji za koriščenje so odvisni od namena. Za izvajanje različnih programov merila določa že sam program, npr. šport – v času pred odhodi na različna tekmovanja potekajo v naših objektih priprave športnikov, filmska delavnica, gledališka delavnica, likovna delavnica.

Za počitniške kapacitete so skrbeli štirje oskrbniki (dva zaposlena prek pomoči invalidom, ena prek s. p.-ja in eden zaposlen za polovični delovni čas).

Aleksandra Rijavec Škerl

Brezplačni tečaj slovenskega znakovnega jezika za osebe z okvaro sluha

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizira

- začetni tečaj slovenskega znakovnega jezika,
- nadaljevalni tečaj slovenskega znakovnega jezika.

Tečaji so namenjeni vsem, ki se želijo seznaniti s slovenskim znakovnim jezikom in s tem tudi s kulturo in načinom življenja gluhih oseb.

Tečaj bo potekal na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Na tečaj se lahko prijavite na e-naslovu aleksandra.rijavec@zveza-gns.si, na katerem lahko dobite tudi več informacij v zvezi z izvajanjem brezplačnih tečajev, in po pošti.

Prijavnica na brezplačni tečaj slovenskega znakovnega jezika za osebe z okvaro sluha

Prijavljam se na brezplačni **ZAČETNI/NADALJEVALNI** (ustrezno obkrožite) tečaj slovenskega znakovnega jezika. Nosilec napotnice:

Ime in priimek: _____

Datum in kraj rojstva: _____

Naslov: _____

Poštna številka in pošta: _____

Tel.: _____

E-naslov: _____

Status: gluh naglušen polžev vsadek

Tečaj bo potekal v prostorih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije na Drenikovi 24 v Ljubljani.

Kraj in datum:

Podpis:

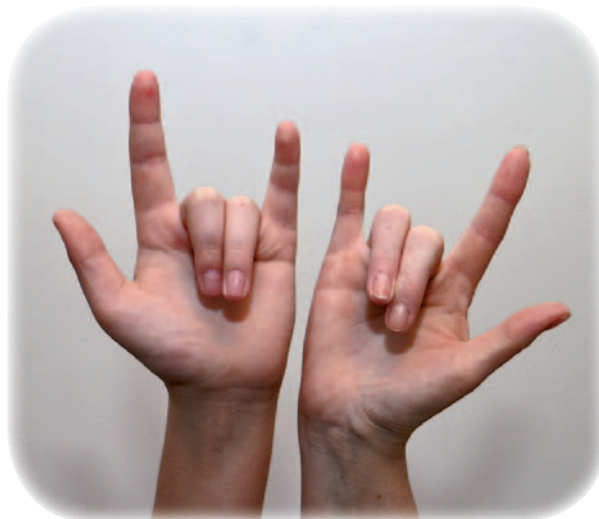
Brezplačni tečaj mednarodne kretnje za gluhe osebe

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije organizira:

- začetni tečaj mednarodne kretnje,
- nadaljevalni tečaj mednarodne kretnje.

Tečaja sta namenjena vsem, ki se želijo seznaniti z mednarodno kretnjo in s tem tudi s kulturo in načinom življenja gluhih oseb po svetu.

Tečaj bo potekal na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije. Na tečaj se lahko prijavite na e-naslovu aleksandra.rijavec@zveza-gns.si, na katerem lahko dobite tudi več informacij v zvezi z izvajanjem brezplačnih tečajev, in po pošti.

Prijavnica na brezplačni tečaj mednarodne kretnje za gluhe osebe

Prijavljam se na brezplačni **ZAČETNI/NADALJEVALNI** (ustrezno obkrožite) tečaj mednarodne kretnje. Nosilec napotnice:

Ime in priimek: _____

Datum in kraj rojstva: _____

Naslov: _____

Poštna številka in pošta: _____

Tel.: _____

E-naslov: _____

Tečaj bo potekal v prostorih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije na Drenikovi 24 v Ljubljani.

Kraj in datum:

Podpis:

Novosti v zakonodaji Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v letu 2018

Družina

Zaradi odprave varčevalnih ukrepov bodo v letu 2018 do otroškega dodatka upravičeni tudi otroci, katerih družine se uvrščajo v 7. in 8. dohodkovni razred (od 64 % do 99 % neto mesečnega dohodka na družinskega člana). Prihodnje leto bodo tako otroški dodatek lahko prejemale tudi družine, v katerih mesečni dohodek na družinskega člana ne presega 1.020 evrov neto. Do otro-

škega dodatka bodo upravičeni od 1. 1. 2018, če bodo v decembru vložili vlogo.

Otroški dodatek trenutno prejema okoli 250.000 otrok, po ponovni uveljavitvi 7. in 8. razreda pričakujemo, da jih bo še 50.000 več, torej bo skupaj otroški dodatek prejemale okoli 300.000 otrok. **Za izplačilo otroških dodatkov je v proračunu za prihodnje leto sicer predvidenih 237 milijonov evrov.**

Otroški dodatek glede na uvrstitev v dohodkovni razred znaša mesečno:

dohodkovni razred	povprečni mesečni dohodek na osebo (v %)	znesek otroškega dodatka za otroka do konca osnovne šole ali do 18. leta (v evrih)			znesek otroškega dodatka za otroka v srednji šoli, vendar najdlje do 18. leta (v evrih)		
		1. otrok	2. otrok	3. in naslednji otrok	1. otrok	2. otrok	3. in naslednji otrok
1	do 18 %	114,31	125,73	137,18	114,31	125,73	137,18
2	nad 18 % do 30 %	97,73	108,04	118,28	97,73	108,04	118,28
3	nad 30 % do 36 %	74,48	83,25	91,98	74,48	83,25	91,98
4	nad 36 % do 42 %	58,75	67,03	75,47	58,75	67,03	75,47
5	nad 42 % do 53 %	48,04	56,06	64,03	48,04	56,06	64,03
6a	nad 53 % do 56 %	30,44	38,10	45,71	30,44	38,10	45,71
6b	nad 56 % do 64 %	30,44	38,10	45,71	43,44	51,10	71,17
7	nad 64 % (659,3 €) do 82 % (844,73 €)	22,83	30,44	38,10	28,83	36,44	49,65
8	nad 82 % (844,73 €) do 99 % (1.019,86 €)	19,88	27,50	35,11	22,88	30,50	39,89

Otroški dodatek lahko prejmejo tudi družine, v katerih mesečni dohodek na družinskega člana ne presega 1.020 evrov neto.

Primeri:

Dva starša z enim otrokom:

- Če starša skupaj zaslužita neto med 1.998 evrov in 2.534 evrov, se uvrstita v 7. dohodkovni razred, če skupaj zaslužita med 2.534 evrov in 3.060 evrov, pa spadata v 8. dohodkovni razred.

Dva starša z dvema otrokoma:

- Če starša skupaj zaslužita neto med 2.637 evrov in 3.379 evrov, se uvrstita v 7. dohodkovni ra-

zred, če skupaj zaslužita med 3.379 evrov in 4.079 evrov, pa spadata v 8. dohodkovni razred.

Enkratna denarna pomoč ob rojstvu otroka

Poslanci državnega zbora so dokončno potrdili Predlog zakona o spremembi in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Enkratna denarna pomoč bo tako pripadala vsem staršem novorojenčkov, ne glede na materialni položaj družine. To velja za vse otroke, rojene od 1. januarja 2018 dalje.

Pomoč ob rojstvu otroka je enkratna denarna pomoč, namenjena nakupu opreme za novorojenca. Znaša 280 evrov, uveljavlja pa jo mati ali oče pri centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen glede na materino stalno oziroma začasno prebivališče.

Prihodnje leto bo pomoč ob rojstvu otroka v obliki dobroimetja.

Spremenjeni zakon odpravlja omejitev pri upravičenosti do pomoči ob rojstvu otroka, ki je bil uveden kot začasni varčevalni ukrep na področju starševskega varstva in družinskih prejemkov z Zakonom za uravnoteženje javnih financ (Zujf).

Premoženjska omejitev je bila doslej postavljena na raven 6. razreda otroškega dodatka, kar znaša 64 odstotkov povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana oziroma 659,30 evra na družinskega člana.

Kot pravijo na ministrstvu za delo, bo sprostitev te pravice pomenila tudi razbremenitev centrov za socialno delo, saj bo postopek preprostejši, brez ugotavljanja materialnega položaja družine.

Prihodnje leto pomoč ob rojstvu otroka v obliki dobroimetja

Enkratna denarna pomoč bo rojstvu otroka, ki po novem torej spet pripada vsem staršem, pa od leta 2019 ne bo več izplačana v obliki denarja, ampak v obliki dobroimetja. Tega naj bi starši lahko unov-

čili povsod, kjer je mogoče kupiti denimo otroško opremo, potrebščine za otroka, otroško hrano ...

Podrobnosti o tem, kako bodo izbrani ponudniki opreme in drugih izdelkov za otroke, kjer bodo starši lahko unovčili dobroimetje, še niso znane.

Nov tudi način izrabe očetovskega dopusta

V letu 2018 bo več plačanih dni očetovskega dopusta. Očetje bodo imeli na voljo 30 dni plačanega očetovskega dopusta.

Nova ureditev ureja drugačen način koriščenja očetovskega dopusta. Skrajšal oziroma ukinil se bo neplačani del v korist plačanih dni dopusta. V letu 2016 se je namreč začelo postopno preoblikovanje neplačanega očetovskega dopusta v plačanega, in sicer se vsako leto 25 dni neplačanega dopusta preoblikuje v 5 dni plačanega očetovskega dopusta. V letu 2018 bo postopno uveljavljanje potekalo na enak način kot do zdaj. V letu 2018 bo oče upravičen do 30 koledarskih dni plačanega očetovskega dopusta, za katerega država zagotavlja očetovsko nadomestilo.

Prvih 15 koledarskih dni očetovskega dopusta mora oče izkoristiti do šestega meseca otrokove starosti. Od 1. 1. 2018 ima oče pravico **še do 15 koledarskih dni plačanega očetovskega dopusta**, ki ga mora izkoristiti v strnjenem nizu po končanem starševskem dopustu, najkasneje pa do konca prvega razreda osnovne šole otroka.

Nova ureditev velja za vse očete novorojenčkov, ki prvič uveljavljajo pravico do očetovskega dopusta (vloge vložene po 1. 1. 2018). Plačane dneve očetovskega dopusta po novi ureditvi pa bodo lahko uveljavljali tudi očetje otrok, mlajših od treh let, ki še niso v celoti izkoristili neplačanega dela očetovskega dopusta, tudi če so v letu 2016 že pridobili pravico do 5 plačanih dni oziroma v letu 2017 do 10 plačanih dni. Če so jih že izkoristili, bodo imeli možnost izkoristiti še 10 oziroma 5 dni. Če pa teh 10 oziroma 5 plačanih dni še niso porabili, pa bodo lahko izkoristili 15 dni v strnjenem nizu. Za tiste očete, ki imajo otroka, starejšega od treh let, pa nova ureditev ne velja, saj pravice do neplačanega dopusta, ki se preoblikuje v plačani dopust, nimajo več oziroma je ne morejo uveljavljati.

Novosti na področju sklepanja zakonske zveze

S 1. 1. 2018 se začnejo uporabljati določbe od 30. do 41. člena Družinskega zakonika, ki urejajo postopek pred sklenitvijo zakonske zveze, sklenitev

zakonske zveze in ponovitev slovesnosti ob jubileju sklenitve zakonske zveze. Iste dne pa je začel veljati tudi nov Pravilnik o sklepanju zakonske zveze in ponovitvi slovesnosti ob jubileju sklenitve zakonske zveze.

Bodočim zakoncem se z novimi določbami daje na voljo več možnih načinov sklenitve zakonske zveze, tudi takšni, pri katerih so zahteve po obličnosti in slovesnosti minimalne. Zakonska zveza se, glede na želje bodočih zakoncev, tako lahko sklene:

- pred matičarjem in načelnico ali načelnikom upravne enote ali od njega pooblaščen osebno,
- pred matičarjem in županjo ali županom občine, na območju katere se zakonska zveza sklepa, ali
- **samo pred matičarjem** (kar je novost).

Družinski zakonik prinaša tudi novost glede navzočnosti prič pri sklenitvi zakonske zveze. Pri sklenitvi zakonske zveze sta lahko navzoči prič, če bodoča zakonca tako želita. Lahko pa se odločita za sklenitev zakonske zveze **tudi brez prisotnosti prič**. Navzočnost prič, ki sta v preteklosti imeli vlogo pri dokazovanju sklenitve zakonske zveze, ni več nujno potrebna, saj se zakonska zveza dokazuje z izpisom iz matičnega registra. Je pa to del tradicionalnega obreda, zato je ta možnost ohranjena.

Naslednja novost je **zakonsko pooblastilo** za sklepanje zakonske zveze, ki ga je Družinski zakonik podelil županom in županjam kot osebam, ki uživajo poseben ugled v družbi. Župani in županje za sklepanje zakonske zveze na območju svoje občine in v času svojega mandata tako ne bodo več potrebovali pooblastila načelnika upravne enote, saj so pooblaščen že po zakonu.

Zakonska zveza se sklepa v uradnih prostorih (ki jih določi načelnik upravne enote v soglasju z ministrom, pristojnim za javno upravo) in v uradnem času. Zakonska zveza pa se lahko sklene tudi zunaj uradnih prostorov in/ali zunaj uradnega časa:

- v primeru obstoja razlogov, ki onemogočajo navzočnost bodočih zakoncev v uradnih prostorih (v teh primerih se sredstva za kritje stroškov zagotovijo v proračunu RS),
- na željo bodočih zakoncev in če sta pripravljena poravnati s tem nastale dodatne stroške, ki so določeni v enotnem znesku 170,00 EUR. Upravna enota lahko zavrne vlogo za sklenitev zakonske zveze zunaj uradnih prostorov in/ali zunaj uradnega časa takrat, ko bi bila taka sklenitev zakonske zveze težko izvedljiva.

Tako kot v dosedanji ureditvi načelnik upravne enote najmanj en dan v tednu v času uradnih ur upravne enote zagotovi sklepanje zakonske zveze na sedežu upravne enote. Uradni čas za sklepanje zakonske zveze pa je tudi ob sobotah, in sicer načelnik upravne enote zagotovi sklepanje zakonske zveze ob sobotah v časovnem razponu najmanj petih ur, med 10.00 in 19.00 uro (matičar ob prijavi sklenitve zakonske zveze bodočima zakoncema ponudi proste termine, pri čemer je treba zagotoviti, da si sklenitve zakonske zveze sledijo v strnjem časovnem zaporedju). Pravilnik pa prinaša spremembo glede sklepanja zakonske zveze na praznike ali dela proste dneve, in sicer se **zakonska zveza ne sklepa na z zakonom določene praznike v Republiki Sloveniji, ki so dela prosti dnevi, ter tudi ne na druge, z zakonom določene dela proste dneve.**

Sklenitev zakonske zveze bo po novem mogoča tudi brez prisotnosti prič.

Družinski zakonik daje tudi zakonsko podlago za izvedbo ponovitve slovesnosti ob jubileju sklenitve zakonske zveze. Zakonca se prijavita pri upravni enoti, na območju katere nameravata ponoviti slovesnost, ponovitev slovesnosti pa se izvede pred načelnikom upravne enote ali od njega pooblaščen osebno ali županom. Zakonca za ponovitev slovesnosti krijeta stroške v enotnem znesku 170,00 EUR.

Upokojevanje in pokojnine

1. Usklajevanje pokojnin

V prihodnjem letu je, poleg redne uskladitve pokojnin po ZPIZ-2, predvidena tudi izredna uskladitev pokojnin in drugih prejemkov iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in sicer v aprilu za 1,1 %.

2. Letni dodatek

Na novo so določeni tudi razredi in višine letnega dodatka, in sicer v odvisnosti od prejemka, ki ga

posameznik prejema iz pokojninskega ali invalidskega zavarovanja ter njegove višine.

Letni dodatek se bo v letu 2018 izplačal uživalcem pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja v naslednjih zneskih:

1. uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku do 450,00 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 410,00 evra;
2. uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku od 450,01 evra do 550,00 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 270,00 evra;
3. uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku od 550,01 evra do 650,00 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 210,00 evra;
4. uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku od 650,01 evra do 780,00 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 160,00 evra;
5. uživalcem pokojnin, ki prejemajo pokojnino v znesku, višjem od 780,01 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 100,00 evra;
6. uživalcem nadomestil iz drugega in tretjega odstavka 95. člena ZPIZ-2, ki prejemajo nadomestilo v znesku do 650,00 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 210,00 evra;
7. uživalcem nadomestil iz drugega in tretjega odstavka 95. člena ZPIZ-2, ki prejemajo nadomestilo v znesku od 650,01 evra do 780,00 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 160,00 evra;
8. uživalcem nadomestil iz drugega in tretjega odstavka 95. člena ZPIZ-2, ki prejemajo nadomestilo v znesku, višjem od 780,01 evra, se bo letni dodatek izplačal v višini 100,00 evra.

Letni dodatek se bo izplačal skupaj z izplačilom redne pokojnine za julij 2018.

Letni dodatek k pokojnini se bo izplačal skupaj z izplačilom redne pokojnine za mesec julij 2018.

3. Najnovejša novela ZPIZ-2

S prvim januarjem začnejo veljati tudi določbe najnovejše novele ZPIZ-2, **ki spreminjajo ureditev pokojninske dobe brez dokupa**, v katero se bo štelo tudi obdobje prostovoljne vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje po predhodno veljavnih zakonodajah, torej do 31. 12. 2012. Zavarovancem, ki še niso upokojeni, se bo nov način upoštevanja obdobja upošteval že v času postopkov upokojitve, posamezniki, ki pa so se že upokojili ali prejemajo 20 % predčasne ali starostne pokojnine in se jim je pri upokojevanju upoštevalo tudi to obdobje, zaradi česar imajo nižje pokojnine, pa morajo v 6 mesecih po uveljavitvi sprememb podati vlogo za novo odmero pokojnine, če želijo, da se jim ta začne izplačevati od dneva uveljavitve sprememb dalje (od 1. 1. 2018). Tudi po poteku tega datuma bodo upokojenci ali zavarovanci, ki bi zaradi nove ureditve lahko imeli višje prejemke, podali zahtevo za novo odmero, vendar se jim nova višina prejemka ne bo izplačevala za nazaj (od 1. 1. 2018), temveč od prvega dne naslednjega meseca po podaji zahteve dalje.

4. Pogoji za upokojitev v letu 2018

V zvezi s pogoji za upokojitev pojasnjujemo, da se v letu 2018 moški lahko starostno upokojijo, ko dopolnijo 65 let starosti in 15 let zavarovalne dobe oziroma ko dopolnijo 60 let starosti ter 40 let pokojninske dobe brez dokupa. V istem letu se lahko ženske starostno upokojijo, ko dopolnijo 65 let in 15 let zavarovalne dobe oziroma 64 let in 20 let pokojninske dobe oziroma 59 let in 8 mesecev ter 40 let pokojninske dobe brez dokupa, saj za ženske za zadnja dva pogoja še velja prehodno obdobje.

V letu 2018 se lahko predčasno upokojijo moški, ki bodo dopolnili 60 let starosti in 40 let pokojninske dobe, in ženske, ki bodo dopolnile 59 let in 8 mesecev ter hkrati 40 let pokojninske dobe.

Vir: <http://www.mdds.gov.si>

Povzel: Adem Jahjefendić

PIŠITE V NAŠE GLASILO
urednistvo.ist@zveza-gns.si

SPLETNA^{TV}

TOČNO OPOLDNE

nova informativna oddaja
za gluhe in naglušne

od ponedeljka do petka
vsak dan ob 12.uri

Fotografska razstava in predstavitev filma Voda – neizmerna moč življenja

V DGN Posavja smo se v letu 2016 in 2017 vključevali tudi v različne projekte in sodelovali z različnimi javnimi institucijami in organizacijami. Projekt, ki ga je sofinancirala občina Krško, smo poimenovali Roke skozi objektiv in je zajemal vključevanje mla-

Dramska uprizoritev ljudske zgodbe o slovenskih rekah

dih gluhih, naglušnih oseb, oseb z polževim vsadkom in slišočih mladostnikov, ki so svoja znanja pridobivali na filmskih in fotografskih delavnicah od maja do novembra 2017. Z vključitvijo različnih skupin mladih smo želeli ponuditi dobre razmere osebam z okvaro sluha pri vključitvi v slišče okolje. Neizmerno bogastvo izmenjave izkušenj, prilaganje v komunikaciji in medsebojno sodelovanje vključenih je sodelujoče v projektu združevalo in jim dalo navdih za ustvarjanje in učenje. Izvedli smo več ur praktičnega usposabljanja, dela, foto-

grafiranja in snemanja videovsebin na terenu ter mnogo ur pri urejanju tega gradiva. V fotografskih delavnicah so na različnih koncih naše dežele in ob različnih letnih časih nastajale fotografije. V filmskih delavnicah smo se učili tehnik in pravil uporabe videokamere, pisanja scenarija, snemanje posameznih kadrov, snemali smo na terenu in opravili montažo posnetkov. Naša ideja, kako predstaviti vodo v filmskem posnetku, nas je vodila do iskanja primernih misli in izrekov o vodi. Posavje je sotočje pomembnih rek Save in Krke, kamor se stekajo premnogi potoki in izviri, ki bodo ostali zabeleženi v njihovem fotografskem in filmskem arhivu.

Projekt Roke skozi objektiv smo sklenili s fotografsko razstavo in filmsko produkcijo filma Voda – neizmerna moč življenja v prostorih Dvorane v parku v Krškem.

Poleg razstave in filmske projekcije so si obiskovalci ogledali tudi dramatizacijo ljudske zgodbe o naših najpomembnejših rekah, Savi, Dravi in Soči, ki so jo uprizorile članice društva Slavi Polšak, Urška Kozole in Brigita Podlesnik. Za mentorstvo pri fotografskih delavnicah smo se zahvalili Jožici Mikek Veber in Branku Benčini iz Društva ljubiteljev fotografije Krško, za izvedbo filmskega dela projekta pa Miji Brunej in Mateju Žibertu iz Produkcije Lija Medija Krško. V znakovni jezik je dogodek prevajala Jožica Kuplenik.

Vlasta Moškon

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje si je ogledalo velenjski grad

Letos je Cankarjevo leto. Februarja smo praznovali kulturni praznik, zato sem se zelo razveselila SMS-a, da si gremo 14. februarja ogledat grad Velenje.

Radovedni člani smo se zbrali pri Vili Bianci in se povzpeli po številnih stopnicah. Veselili smo se, da bomo videli nekaj novega.

Velenjski grad je eden izmed najlepše ohranjenih gradov v Sloveniji. Prvič se omenja leta 1270. V svoji zgodovini je zamenjal veliko lastnikov, po 2. svetovni vojni pa je postal last države. Od leta 1957 so ga postopoma začeli preurejati v muzej.

Pod arkadami nas je sprejela prijazna vodnica in nam razkazala starodavno trgovino in gostilno.

Mastodont

Starejši se še spominjamo, kako je bilo, ko so bile še karte. Vodnica nas je popeljala skozi čas srednjega veka do zgodovinskih spomenikov Šaleške doline in socialističnega razvoja mesta Velenje.

Ogledali smo si tudi pomembno zbirko afriške umetnosti Františka Foita. Nazadnje smo videli tudi zbirko ostankov mastodonta, ki so ga našli leta 1964 v Škalah, za konec pa še spominski kotiček šoštanjskega rojaka Karla Destovnika - Kajuha. Obletnico njegove smrti praznujemo 22. februarja.

Velenjski grad sem si kot domačinka že večkrat ogledala, ampak vsakič ga doživim drugače. Zahva-

Udeleženci ogleda gradu

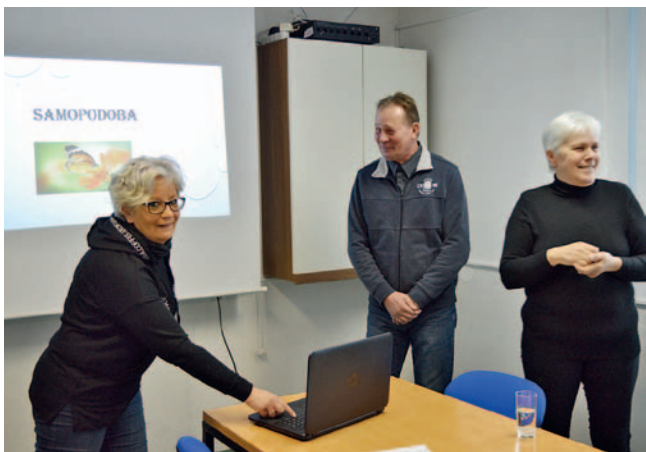
ljujem se predsedniku društva, da nas je popeljal na ta biser Šaleške doline in da smo tudi mi proslavili kulturni praznik.

Rozalija Rotovnik

Samopodoba

V društvu imamo zelo dobro vodstvo, ki svojim članom velikokrat pripravi zanimive delavnice. Tako je bilo tudi zdaj, ko je predavala Janja Rednjak. Udeležba članov društva je bila zadovoljiva.

V življenju se nihče ne izogne pozitivni in negativni samopodobi. Vsakdo ima dobre in slabe lastnosti,

Uvodni pozdrav

Člani so z zanimanjem poslušali predavanje.

vmes pa nas doleti še kakšna socialna, čustvena, šolska ter tudi družinska težava. A vse to je človek sposoben obvladati.

Zato bodimo takšni, kakršni smo, s čim več druženja, smeha, pozitivnega udeleževanja aktivnosti v društvu. Tega bo veselo tudi vodstvo.

Sonja Triglav

Predavanje o anksioznosti, tesnobi in paničnih napadih

V sredo, 24. 1. 2018, smo se zbrali v prostorih društva, da bi poslušali predavanje o anksioznosti, tesnobi in paničnih napadih. Društvo je bilo ponovno napolnjeno do zadnjega sedeža, kar pomeni, da je tema predavanja vzbudila veliko zanimanja.

Predsednik je med nami najprej lepo pozdravil predavateljico Niki Jakol, univerzitetno diplomirano psihologinjo iz Zdravstvenega doma Velenje. Predavanje je začela s predstavitvijo čustev, ki jih ne delimo na pozitivna in negativna, temveč na prijetna in neprijetna. Pojasnila je, da so vsa čustva pozitivna, saj nam tudi tista, ki jih laično imenujemo negativna, pomagajo v vsakdanjem življenju.

Uvodni pozdrav

V nadaljevanju smo se posvetili tesnobi. Tesnoba je čustvo, ki ga je težko opredeliti. Je sestavni del vsakdanjika, ki ga narekuje hiter tempo sodobne družbe. Pojavi se kot neprijetna telesna in psihična napetost oziroma zaskrbljenost pred nekim dogodkom, na primer pred izpitom, nastopom, razgovorom za službo ipd. Občutimo jo kot tiščanje v prsih, pospešen srčni utrip, drhtenje in pospešeno, plitko dihanje. Tesnoba je deloma pozitivna, saj nam pomaga, da se na neko nalogo temeljito pripravimo in ostanemo osredotočeni. Če tesnoba traja predolgo, se ponavlja brez pravega vzroka in nas začne ovirati v vsakdanjem življenju, to pomeni, da se je razvila v anksiozno motnjo.

Anksioznost oziroma strah je običajno normalna reakcija na nevarnost. Naše telo pripravi na boj ali beg tako, da poveča aktivnost možganov, pospeši srčni utrip in tako povzroči boljše prekrvitev mišic. Takšne reakcije so človeku v preteklosti, ko je bilo njegovo življenje nenehno v nevarnosti, pomagale pri preživetju. Dandanes pa se ta varovalni mehanizem sproži, tudi kadar ni nevarnosti, in neustrezen

strah nas ovira v vsakodnevem življenju. Anksiozna motnja je zelo neprijetna za bolnika in njegove bližnje, povzroča težave v medsebojnih odnosih, oseba se začne izogibati aktivnostim, manjša se uspešnost pri učenju ali na delovnem mestu. Telesni znaki anksioznosti so psihična napetost, razdražljivost, motena koncentracija, razbijanje srca, težko dihanje, vrtoglavica, bolečine v trebuhu, slabost, glavobol, tresenje udov ipd. Velikokrat se oseba zaradi teh znakov še dodatno prestraši, saj spominja na druge bolezni. Pomembno je, da se zaveda, da tesnoba in anksioznost nista smrtno nevarni.

Poznamo več vrst anksioznih motenj:

- Generalizirana anksioznost: nenehna tesnoba, zaskrbljenost in stalno prisoten pretiran strah pred nesrečo ipd.
- Panična motnja: osebe občutijo anksioznost v nenadnih, ponavljajočih se napadih, brez opozorila. Za te napade je značilen izrazit strah, zaradi katerega dobi oseba občutek, da je na robu smrti. Telesni znaki so še bolj okrepljeni kot pri anksioznosti. Pogosto se pojavi bolečina v prsnem košu, ki spominja na srčni napad. Zaradi intenzivnosti napadov je oseba v nenehnem strahu, da se bodo ponovili.
- Agorafobija: pretiran strah pred odprtimi ali zaprtimi prostori, strah pred množico, javnimi prostori ipd. Osebe se počutijo ogrožene na krajih, od koder se ne morejo hitro umakniti ali pobeigniti. Posledica agorafobije je, da se oseba začne izogibati takšnim okoliščinam.
- Socialna fobija: pretiran strah pred drugimi ljudmi, ki se lahko kaže kot pretiran strah pred javnim nastopanjem ali se stopnjuje do strahu pred opravljanjem kakršnih koli nalog v navzočnosti drugih ljudi – na primer prehranjevanje, podpisovanje dokumentov ipd.

Udeleženci predavanja

Med predavanjem smo se srečali z različnimi težkimi oblikami strahu. Spoznali smo, da osebe, ki doživljajo katero koli obliko strahu, zelo trpijo in si velikokrat same ne znajo pomagati. Zato smo se v sklepnem delu predavanja dotaknili načinov, s katerimi lahko preprečimo oziroma lajšamo odziv na neprijetne stresne situacije. Izvedli smo tudi vajo sproščanja mišičnih skupin.

Psihologinja je poudarila, da je najpomembnejša preventiva. Pomagamo si lahko z vajami dihanja (poglobljeno dihanje oziroma dihanje s prepono), redno telesno aktivnostjo, pogovori o naših čustvih in občutenjih, meditacijo, tehnikami sproščanja, preusmerjanjem misli in namerno izpostavitvijo situaciji, ki nam povzroča tesnobo.

Predavanje je bilo zelo zanimivo in poučno. Ker večinoma živimo izpostavljeni stresu, je bilo predavanje tudi zelo koristno.

Na svidenje do prihodnjič,

Janja Krajnc

Viri:

<http://www.psihoterapija-mr.si/o-tesnobi.html>

<http://www.psihosoma.si/tesnoba/>

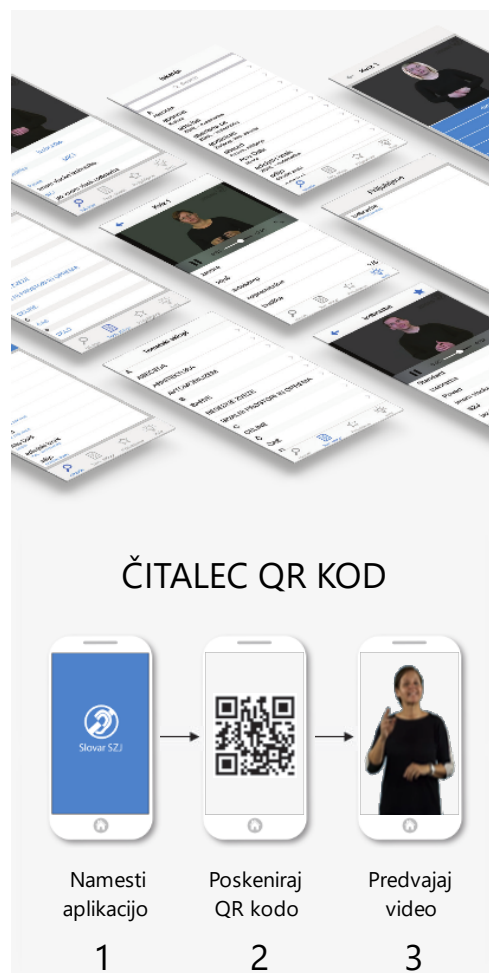
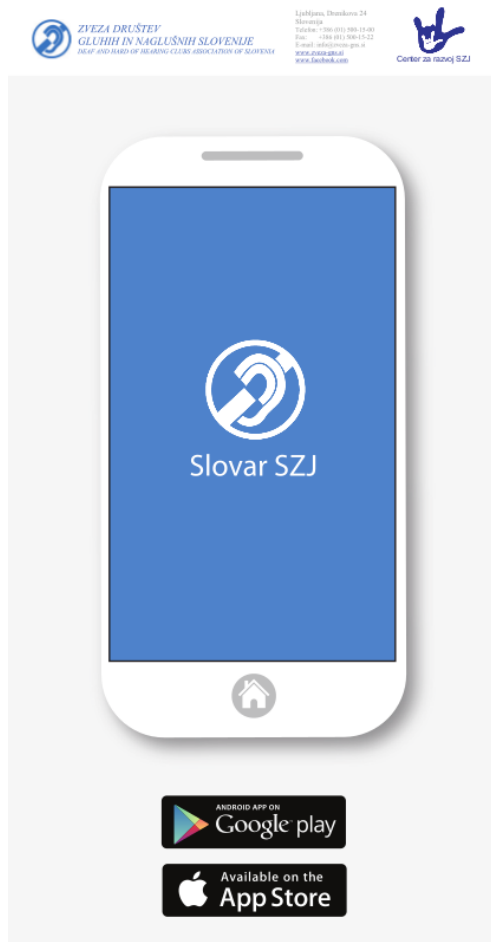
<https://www.ezdravje.com/dusevno-zdravje/anksioznost/?s=vse>

QR-koda

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko sedaj ogledate videoposnetke v SZJ s pomočjo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

Izvedeni kulturni projekti ZDGNS v letu 2017

a) Gledališki festival

DGN Podravja Maribor je organiziral gledališki festival gluhih, ki je potekal 21. oktobra 2017 v kulturni dvorani Gimnazije Ptuj. Predstavilo se je devet gluhih in naglušnih gledaliških skupin iz vse Slovenije, ki so pripravili deset gledaliških predstav.

Udeleženci gledališkega festivala

Festival, trinajsti po vrstnem redu, sta povezovala gluha člana Saška Cafuta in Žiga Bedenik. Za sprotno prevajanje v slovenski znakovni jezik sta skrbeli tolmački slovenskega znakovnega jezika Marija Koser in Kaja Zlatka Hötzl. Festival je ogledalo 228 gledalcev

b) Filmski festival

MDGN občin Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče je 18. novembra organiziral 11. filmski festival gluhih. Tokrat je bila gostiteljica festivala, na katerem so gluhi in naglušni filmski ustvarjalci predstavili

Filmski festival

deset filmskih izdelkov, občina Vitanje v kulturni dvorani Kulturnega središča evropskih vesoljskih tehnologij (KSEVT). Zbrane je nagovoril župan Vitanja Mirko Polutnik, ki je tudi sam zaigral v uvodnem filmu.

Program sta povezovali Karmen Medved in tolmačka slovenskega znakovnega jezika Marija Koser. Filmski festival je tehnično izpeljala njihova članica Sabina Hmelina. V dvorani je bilo 155 gledalcev.

c) Likovna kolonija gluhih

MDG Ljubljana je od 2. do 4. junija 2017 izvedel likovno kolonijo gluhih in naglušnih v Stari Ljubljani. Udeležilo se je 12 likovnih ustvarjalcev iz sedmih društev gluhih in naglušnih Slovenije. Likovniki, ki niso bili iz Ljubljane, so bili nastanjeni v hostlu Tresor. Udeleženci so naslikali po eno sliko za ZDGNS za potrebe razstav.

č) Premiera celovečerne gledališke igre

Gledališka skupina ZDGNS Tihe stopinje pod vodstvom režiserke Lade Lištvanove je pripravila novo gledališko igro Lasje, prirejeno v znakovnem jeziku, iz znanega istoimenskega muzikala, ki so jo odigrali 25. aprila 2017 v gledališki dvorani SiTi Teater BTC Ljubljana.

Gledališka igra Lasje

Nastopali so: Marta Vavpetič, Jelena Bolšedonova, Nejc Drekonja, Boštjan Hren, Zlatka Petrač, Lucia Ramallo, Rok Juršič in Karin Brumen. Za tehniko in videomontažo je poskrbel Gorazd Orešnik, sce-

nografijo in priredbo pesmi v znakovni jezik pa je pripravila Vera Lištvanova. Koreografijo je vodila Jelena Bolšedonova. Premiero si je ogledalo 220 gledalcev.

d) Gledališka in filmska delavnica

Gledališka delavnica je bila združena z nastopom španskega gluhega performerja Javierja Guisada Martina - Chavija, ki smo ga povabili, da na delavnici prikaže svoje veščine stand up komedije. Chavi je nastopal 8. junija 2017 v dvorani SiTi Teatra BTC Ljubljana, nato je od 9. do 11. junija sodeloval na gledališki delavnici v Kranjski Gori, na kateri je bilo 13 udeležencev iz društev.

Filmska delavnica

Filmsko delavnico, ki je potekala od 13. do 15. oktobra 2017 v Kranjski Gori, je vodil Gorazd Orešnik, dolgoletni vodja Studia Spletne TV ZDGNS, ki je svoje izkušnje in znanje snemalne in montažerske tehnike posredoval osmim udeležencem. Na delavnici so posneli in zmontirali dva filma za filmski festival.

e) Foto natečaj gluhih v Novi Gorici

Zaradi zelo slabega odziva iz društev je bil foto natečaj, imenovani fotografski Ex-Tempore, napovedan za 20. maj 2017 v Novi Gorici, odpovedan.

f) Mednarodni festival Clin d'Oeil Reims 2017 (Francija)

ZDGNS je na razpis za udeležbo na mednarodnem festivalu Clin d'Oeil Reims 2017 prijavil gledališko igro Alica v čudežni deželi v izvedbi gledališke skupine ZDGNS Tihe stopinje pod vodstvom režiserke Lade Lištvanove. V močni konkurenci številnih prijavljenih gledaliških iger z vsega sveta žal ni bila izbrana.

g) Mednarodni dan gluhih 2017

V letu 2017 se ni nobeno društvo angažiralo za prevzem organizacije Mednarodnega dneva gluhih in ZDGNS je skupaj s ŽZGS izkoristil priložnost, da v sklopu Mednarodnega dneva gluhih organizira dogodek Olimpijski dan gluhih v počastitev sprejema novega Zakona o športu in Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa, s katerima se je šport gluhih končno izenačil s športom neinvalidov, tako statusno kot tudi finančno. Dogodek s slavnostno akademijo je potekal 23. septembra 2017 v prostorih Fakultete za šport, kjer sta bila častna gosta ministrica za izobraževanje, znanost in šport dr. Maja Makovec Brenčič in predsednik Mednarodnega komiteja za šport gluhih (ICSD) dr. Valerij Ruhledjev.

h) Teden gluhoslepih

V sklopu mednarodnega tedna gluhoslepih oziroma Helen Keller, ki je bilo v zadnjem tednu junija, in sicer 27. junija 2017 v SiTi Teatru BTC, je gledališka skupina ZDGNS Tihe stopinje nastopila pred širšo javnostjo v gledališki igri z naslovom Helen Keller. Skozi gledališko igro se je javnost seznanila s težavami in socialno izolacijo gluhoslepih oseb.

V igri so nastopali Zlatka Petrač, Marta Vavpetič, Jelena Bolšedonova, Nejc Drekonja in Karin Bru-men. Video ozadje in montažo je pripravil Gorazd Orešnik, režirala je Lada Lištvanova. Igro si je ogledalo 165 gledalcev.

i) Razglasitev SZJ za nesovno kulturno dediščino RS

Minister za kulturo Anton Peršak je 3. novembra razglasil Slovenski znakovni jezik (SZJ) za nesovno kulturno dediščino Republike Slovenije. Z razglasom so bila poplačana prizadevanja ZDGNS, da se SZJ ovrednoti kot pomembno kulturno izročilo. Kot svojstven izraz jezikovne pestrosti evropskega

SZJ kot nesovna kulturna dediščina

kulturnega prostora krepiti kulturno in zgodovinsko zavedanje o jeziku ter pripomore k ohranjanju nacionalne in kulturne identitete gluhih v Sloveniji. Razglasitev smo praznovali 14. novembra s kulturnim dogodkom v Slovenskem etnografskem muzeju, kjer je bil častni gost minister za kulturo.

j) 15 let Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika

Pred 15 leti je bil sprejet Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Gluhim ta zakon omogoča sporazumevanje z znakovnim jezikom v vseh življenjskih okoliščinah. To pravico uresničujejo s tolmači. Dandanes 14. novembra, na dan, ko je bil zakon razglašen, praznujemo dan slovenskega znakovnega jezika, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije pa vse do tega dne načrtuje številne aktivnosti v počastitev vsega doseženega v petnajstih letih. Na prvem slavnostnem dogodku, 31. januarja 2017 na ZDGNS, so se zbrali pisci besedila zakona. Slavnostni govornik je bil predsednik državnega zbora Milan Brglez.

k) Počastitev sprejetja Zakona o osebni asistenci

Državni zbor je 27. 2. 2017 soglasno sprejel Zakon o osebni asistenci. Tako se je končala trnova pot zakona, ki so ga invalidi čakali več let. Ta civilizacijski pravni akt jim bo namreč zagotovil, da lahko živijo v skupnosti in enako kot drugi odločajo o svojem življenju.

Slovesno ob sprejetju Zakona o osebni asistenci

ZDGNS je s slavnostnim dogodkom 14. marca 2017 v veliki sejni dvorani počastil zgodovinski uspeh za svoje uporabnike. ZDGNS se je zahvalil vsem, ki so s svojim delom pripomogli k sprejetju tega zakona.

l) Radijska oddaja Studio ob sedemnajstih

V četrtek, 21. septembra 2017, so snemali radijsko oddajo Studio ob sedemnajstih, ki so jo namenili slovenskemu znakovnemu jeziku. Sodelovali so Anton Petrič, Valerija Škof in tolmačka Nataša Kordiš. Oddajo je vodila novinarka Petra Medved.

Ob mednarodnem tednu gluhih so v Studiu ob sedemnajstih govorili o posledicah trajne izključenosti gluhih iz sliščnega okolja. Sprašujemo se, kako je z vključevanjem, zakaj gluhi ostajajo najslabše izobražena skupnost v Sloveniji ter kakšne težave imajo v vsakdanjem življenju. Kljub sprejetju zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika pred 15 leti gluhi še vedno nimajo enakovrednega položaja v družbi.

m) Radijska oddaja o dostopnosti do informacij in komunikacij gluhih in naglušnih

Na ZDGNS je ekipa Prvega programa Radia Slovenija 8. maja posnela radijsko oddajo o dostopnosti do informacij in komunikacij gluhih in naglušnih. V oddaji so sodelovali predsednik ZDGNS Mladen Veršič, strokovna delavca ZDGNS Anton Petrič in Adem Jahjefendić ter Sašo Letonja iz Studia Spletne TV ZDGNS.

n) Javni posvet o novem nacionalnem programu za jezikovno politiko

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je sodelovala na javnem posvetu, ki je bilo 28. novembra 2017 v prostorih Ministrstva za kulturo ter poudarila ključne predloge in rešitve na področju razvoja SZJ. Pri pripravi jezikovnih rešitev mora država upoštevati usmeritve, zapisane v Ciljno-raziskovalnem projektu jezikovne politike, v katerem je zelo dobro napisano, kakšne potrebe in pričakovanja ima gluha skupnost, ki uporablja znakovni jezik.

o) Anketa ZDGNS Dostopnost do RTV-programov

ZDGNS je pripravil spletno anketo o dostopnosti RTV-programov. Anketa je bila več kot mesec dni objavljena na spletni strani ZDGNS. Opravljena je bila analiza rezultatov, izvlečke analize pa so predstavili vodstvu RTV Slovenija in strokovni službi RTV Slovenija. Analiza je v izredno pomoč pri argumentiranju potreb naših uporabnikov.

Anton Petrič

Izvedeni športni projekti ZDGNS v letu 2017

a) Svetovno prvenstvo gluhih v alpskem smučanju, Innerkrems (AVS), 12.–18. marec 2017

V odpravi so bili smučarka Anja Drev, trener Drago Drev in njegov pomočnik Rok Tomažič. Anja Drev je na SP gluhih osvojila dve bronasti medalji, in sicer v smuku in superkombinaciji (slalom in smuk).

Anja Drev na slavnostni otvoritvi

Prvi tekmovalni dan svetovnega prvenstva gluhih v smučanju bo zapisan v zgodovino slovenskega alpskega smučanja gluhih z zlatimi črkami. Anja Drev je z osvojitvijo bronaste medalje prinesla Sloveniji prvo medaljo s svetovnega prvenstva v alpskem smučanju v članski kategoriji.

Sabina Hmelina se je udeležila SP kot novinarka Spletne TV ZDGNS in je podala obširno poročilo, ki je v gradivu.

b) Olimpijske igre gluhih – Deaflympics Samsun 2017, Samsun (TUR), 18.–30. julij 2017

Zveza za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite je s sponzorjema, trgovsko znamko Lidl in

Zavarovalnico Triglav, pripravila tri sklope promocije slovenskih gluhih olimpijcev za prepoznavnost športa gluhih širši javnosti.

Olimpijske igre gluhih – Deaflympics Samsun 2017

Prva predstavitev je bila v Velenju, namenjena gluhemu atletu Tadeju Enciju. Sledili sta dve promociji – košarke gluhih v športni dvorani GIB in igralca tenisa na teniškem igrišču v Murski Soboti.

Trgovska znamka Lidl je povabila vse gluhe olimpijce na fotografiranje v njihovo upravno stavbo v Komendi. Vsak gluhi olimpijec se je fotografiral za potret pod vodstvom priznanega športnega fotografa Vida Ponikvarja. Slike gluhih olimpijcev so bili kot potret na reklamnih plakatih trgovske znamke Lidl, ki so bili vidni po vsej Sloveniji v trgovinah Lidl in ob cestnih panojih.

Nastopi slovenskih gluhih športnikov so postregli z rezultati, ki so bili najmanj pričakovan cilj Športne zveze gluhih Slovenije. Boginja sreče jim žal ni bila naklonjena, da bi dosegli še višje oziroma posegli po kakšni medalji.

Najbližje medalji je bil gluhi igralec tenisa Marino Kegl, ki je nesrečno izgubil v polfinalni tekmi zaradi napačne sodniške odločitve in ostal brez finalnega nastopa za prvi dve najvišji medalji. V mali finalni tekmi si je priboril 4. mesto.

V slovenski gluhi košarkarski reprezentanci je manjkal pomemben igralec Miha Jakofčič, ki bi s svojim nastopom ogromno prispeval, toda žal je njegova poškodba preprečila še večji uspeh slovenske gluhe košarkarske reprezentance. Osvojila je 6. mesto.

Atlet Tadej Enci je imel prvi nastop med svetovno konkurenco gluhih atletov. Tekmovalne razmere za tek na 400 metrov so bile zelo zahtevni, ker so

Tadej Encij

bili teki na popoldanskem soncu, ko je bilo zelo vroče – 35 stopinj Celzija z visoko vlago v zraku.

Dan pred odprtjem iger je slovensko odpravo obiskal veleposlanik Republike Slovenije v Turčiji Igor Jukič. V olimpijski vasi ga je sprejel vodja odprave Robert Žlajpah. Po krajšem protokolu in nagovoru je veleposlanik zaželel srečo slovenskim športnikom na teh igrah in se udeležil slovesnega odprtja olimpijskih iger gluhih.

c) 46. redni kongres ICSD

V turškem mestu Samsunu je 17. in 18. julija, pred začetkom olimpijskih iger gluhih, potekal 46. kongres Mednarodnega olimpijskega komiteja za šport gluhih (ICSD – International Comittee Sport Deaf), ki je bil obenem tudi volilni. Kongresa so se udeležili predstavniki 85 držav oziroma nacionalnih športnih organizacij gluhih od 109 držav članic ICSD. Slovenijo sta zastopala predsednik Športne zveze gluhih Slovenije (ŠZGS) Robert Žlajpah in sekretar ŠZGS Anton Petrič.

Delegata Anton Petrič in Robert Žlajpah

Za predsednika ICSD sta kandidirala dr. Valerij Ruhledjev iz Rusije in Hrvat Marijo Lušič, ki pa je tik pred volitvami umaknil svojo kandidaturo. Po glasovanju delegatov je bil s 83 glasovi od 85 udeleženi delegatov znova izvoljen dr. Valerij Ruhledjev.

č) Sprejetje Zakona o športu

Na plečih vseh športnikov, ki so tekmovali na mednarodnih ravneh tekmovanja gluhih in osvajali številne medalje, ter po več kot 20 letih, ko je ZDGNS prepričeval različne ravni političnega in strokovnega odločanja, je Državni zbor RS sprejel spremembe Zakona o športu, ki bistveno dviguje pravice vrhunskih športnikov invalidov ter predvsem olimpijske igre gluhih, Deaflympics, izenačuje s paraolimpijskimi igrami. Za zdaj naj le poudarimo, da brez potrpežljivih, močnih in uspešnih gluhih športnikov, ki so orali ledino, tega ne bi bilo.

d) Sprejet Pravidnik o kriterijih za določitev višine dodatka k pokojninam za delo in izjemne dosežke na področju športa

Na podlagi dolgoletnega boja ZDGNS na področju športa gluhih smo z velikim veseljem sprejeli novico o sprejemu tega pravilnika. Tako so na tem področju gluhi vrhunski športniki izenačeni z neinvalidi, kar velja izključno za Deaflympics, to pa naj bo velika spodbuda za razvoj vrhunškega športa gluhih in naglušnih v RS. Ob tem se iskreno zahvaljujemo vsem dosedanjim gluhim športnikom in strokovnim sodelavcem, ki so orali ledino na tem področju.

e) Olimpijski dan gluhih, 23. september 2017

ZDGNS je na mednarodni dan gluhih skupaj s ŠZGS organiziral Olimpijski dan gluhih, ki je bil posvečen športu gluhih in 25-letnici delovanja ŠZGS. Na dogodek smo kot častna gosta povabili ministrico za izobraževanje, znanost in šport dr. Majo Makovec Brenčič in predsednika ICSD, dr. Valerija Ruhledjeva. Častno pokroviteljstvo nad tem dogodkom je sprejel predsednik republike Borut Pahor.

Slavnostna akademija – Olimpijski dan gluhih

Na ta dan so posebno pozornost posvetili predstavitvi dveh zakonov, sprejetih v državnem zboru, in sicer Zakonu o športu in Zakonu o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa. Ta dva zakona sta po več kot 20 letih truda ZDGNS prvič izenačila statusne pravice športnikov invalidov s športniki neinvalidi.

ŠZGS je sestavila seznam vseh športnikov, ki so sodelovali v reprezentančnih projektih vse od časov nekdanje Jugoslavije, in jih razdelila v tri skupine: športniki nosilci medalj z največjih treh tekmovanj, športniki udeleženci največjih tekmovanj ter trenerji, njihovi pomočniki in člani strokovnih štabov. Vse te so povabili na akademijo in popoldansko druženje.

ŠPORTNA PANOGA	DATUM	LOKACIJA
ŠAH – posamično in ekipno	18. 2. 2017	DGN Celje – Šahovsko društvo Šempeter
BADMINTON M/Ž	25. 2. 2017	DGN Severne Primorske – Telovadnica Gimnazije Nova Gorica
BOVLING – posamično/dvojice	11. 3. 2017	DGN Pomurja – Bowling center Maximus
ODBOJKA M/Ž	25. 3. 2017	DGN Celje – Športna dvorana OŠ Vojnik
BOVLING – trojice	8. 4. 2017	MDG Ljubljana – Bowling center BK 300
BALINANJE – posamično	6. 5. 2017	DGN Koper – Balinarski center Modri Val
KOŠARKA	13. 5. 2017 (odpovedano)	MDGN Velenje
DVORANSKI NOGOMET	20. 5. 2017	DGN Posavja – Športna dvorana OŠ Leskovec
BALINANJE – dvojice	3. 6. 2017	DGN Ljubljana – Balinarsko športno društvo Hermes
ORIENTACIJSKI TEK M/Ž	10. 6. 2017	MDGN Slovenske Konjice – poligon Rogla
ŠPORTNI RIBOLOV	15. 7. 2017	DGN Podravja – Ribnik Jelenče
ODBOJKA NA MIVKI M/Ž	26. 8. 2017	DGN Podravja – Športni center Zrkovci
BALINANJE – ekipno	9. 9. 2017	AURIS Kranj – Balinarsko društvo Trata Škofja Loka

g) Dogodek Športnik gluhih leta 2017

Športna zveza gluhih vsako leto podeli naslove športnik leta tistim športnikom, ki so v preteklem letu dosegli najboljše rezultate. Laskavi naslov športnik leta je prejel Marino Kegl, ki je na Deaflympics Samsun 2017 osvojil nehvaležno 4. mesto v tenisu med posamezniki. Za najboljšo športnico je bila izbrana Anja Drev za dve bronasti medalji na svetovnem prvenstvu gluhih v alpskem smučanju v Innerkremsu. Za najboljšo ekipo leta 2017 so raz-

Marino Kegl

Na akademiji so podelili priznanja dvema športnikoma in športni ekipi s svojimi prelomnimi dosežki, ki so zaznamovali 25-letno zgodovino športa gluhih v Sloveniji: Sabini Hmelina in Samu Petraču ter Košarkarski reprezentanci gluhih Slovenije. Ob tej priložnosti sta ZDGNS in ŠZGS izdala knjigo z naslovom Slovenski gluhi športniki, dobitniki medalj.

f) Državna prvenstva gluhih 2017

V letu 2017 je bilo v sodelovanju z društvi gluhih in naglušnih Slovenije izvedenih 12 državnih prvenstev različnih športnih panog. Rezultati vseh državnih prvenstev so bili objavljeni na spletni strani ZDGNS in v glasilu Iz sveta tišine.

glasili slovensko košarkarsko reprezentanco, ki je na Deaflympics Samsun 2017 osvojila šesto mesto.

Za uspehe najboljših gluhih športnikov so bili zaslužni trener alpskega smučanja Drago Drev, teniški trener Darko Kegl ter glavni košarkarski trener in selektor Jernej Višnikar ter kondicijski trener kot pomočnik glavnega trenerja Igor Cesar. Prejeli so male plakete ŠZGS.

Na podlagi točkovanja uvrstitev športnikov in ekip iz društev gluhih in naglušnih Slovenije na državnih prvenstvih gluhih 2017 v različnih športnih panogah so največ točk osvojili športniki iz DGN Podravja Maribor. V njihovem imenu je plaketo naj športnega društva v letu 2017 prevzela vodja športne sekcije društva Valerija Škof.

h) Motivacijska delavnica ŠZGS

Športna zveza gluhih Slovenije je v soboto, 7. oktobra 2017, v veliki dvorani društva DGN Ljubljana organizirala motivacijsko delavnico za gluhe in

naglušne športnike. Temo delavnice je razkrival naslov: Razvijanje lastne motivacije in motivacije drugih. Delavnico sta vodila priznana strokovnjaka, športna psihologa Andreja Holsedl in Blaž Zagorc, ki sta v svoji uspešni karieri pomagala neštetim vrhunskim športnikom.

Udeleženci motivacijske delavnice

Psihologa sta pripravila prijetno presenečenje, ko sta pripeljala znano atletinjo Marušo Mišmaš. Mišmaševa je specialistka za srednje proge in je nosilka državnega rekorda v teku na 2000 in 3000 metrov z ovirami. Nastopila je na svetovnem dvoranskem prvenstvu v atletiki leta 2014 v disciplini tek na 1500 metrov ter na svetovnem prvenstvu 2015 na 3000 metrov z ovirami. Predstavila je zanimive izkušnje, kako se je zaradi poškodb bojevala s pomanjkanjem motivacije in kako je to rešila.

Naslednje presenečenje, ki ga je pripravila Športna zveza gluhih Slovenije, je bil Darko Đurić, pla-

valec paraolimpijec, ki se je rodil brez obeh nog in leve roke. Je dvakratni svetovni rekorder na 50 metrov v svoji kategoriji. Opisal je svojo športno pot, na kateri mu ni bilo lahko zaradi invalidnosti, a je vztrajal in iskal načine, kako sebe motivirati.

i) Seja Predsedstva Športne zveze gluhih Slovenije

Športna zveza gluhih Slovenije je imela v soboto, 25. novembra 2017, redno sejo Predsedstva SZGS, ki je bila v veliki dvorani DGN Ljubljana. Seje se je udeležilo dvanajst predstavnikov društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Predsedstvo SZGS je obravnavalo poročila izvedenih državnih prvenstev v letošnjem letu ter poročila z mednarodnih tekmovanj, kot sta svetovno prvenstvo v alpskem smučanju gluhih v Innerkremsu in Deaflympics Samsun 2017. Za leto 2018 so člani predsedstva SZGS potrdili koledar državnih prvenstev gluhih z izbranimi izvajalci – lokalnimi društvi gluhih in naglušnih v različnih športnih panogah. Potrdili so tudi program mednarodnih reprezentančnih tekmovanj v letu 2018.

Ob koncu seje so potrdili izbor najboljših športnikov leta 2017, ki so bili razglašeni na prednovoltnem srečanju Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije v četrtek, 7. decembra 2017.

Anton Petrič

www.gluhi.si

Spletna TV po internetu neprekinjeno ponuja informacije z različnih področij, ki so plod avtorskega dela gluhih in slišočih novinarjev.

Na spletnem portalu www.gluhi.si so obiskovalcem na ogled različne kategorije vsebin: informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne, športne. Izvajamo tudi produkcijo rubrik, kot so Športaj z mano, Kulinarični kotiček, Popolna preobrazba in druge.

Vabljeni k ogledu!

Pravilnik o naročanju in upravljanju čakalnih seznamov ter najdaljših dopustnih čakalnih dobah

Pravilnik skupaj s spremembami in dopolnili Zakona o pacientovih pravicah prinaša celovit okvir za upravljanje čakalnih seznamov in s tem daje izvajalcem učinkovito orodje za obvladovanje tega področja, nadzornikom pa pravne podlage za ukrepanje. Pravilnik podrobneje ureja naročanje na zdravstvene storitve, odpoved termina, postopek prenaročanja, način uvrščanja na čakalni seznam in način njegovega upravljanja, najdaljše dopustne čakalne dobe za posamezno vrsto zdravstvene storitve glede na stopnjo nujnosti ter vsebino in način poročanja izvajalcev zdravstvene dejavnosti. Tako zakon kot tudi pravilnik sta se začela uporabljati 21. 1. 2018.

KONKRETNE NOVOSTI:

- 1. Pravilnik začne veljati od nedelje, 21. januarja.
- 2. Vpeljuje novo kategorijo med čakalnimi dobami: »zelo hitro« = 14 dni (med »njugno« = 24 ur in »hitro« = 3 mesece).
- 3. Pospešijo in omejijo se roki naročanja: za »hitro« in »redno« ima pacient 14 dni, za »zelo hitro« pa samo 5. Z »njugno« napotnico do storitve v 24 urah po izdaji.
- 4. Uvrščanje v čakalni seznam na prvi prost termin, najkasneje pet dni po tem, ko prejmejo napotno listino.
- 5. Pacient enkrat termin lahko odpove, a mora to narediti najpozneje 10 dni pred terminom. Vsaj 10 dni pred terminom pacient prejme opozorilo o posledicah neupravičene odsotnosti.

Novosti, ki jih prinaša nova zakonodaja s področja spoštovanja pacientovega časa

Ključne novosti, ki jih predvideva omenjena zakonodaja, so:

ČAKALNI ČAS – Največ 30 minut. Izjema je izvajanje nujne medicinske pomoči ali že zaključevanje zdravstvene storitve predhodno obravnavanega pacienta, ki jo je treba izvesti brez nepotrebnega odlašanja ali prekinitve.

STOPNJE NUJNOSTI – Vpeljuje se nova kategorija stopnje nujnosti: »zelo hitro«, za katero se določa najdaljša dopustna čakalna doba 14 dni (med »njugno« 24 ur in »hitro« 3 mesece).

NAROČANJE – Pacient se lahko naroči na različne načine: elektronsko (eNaročanje, e-pošta, na spletnih straneh izvajalca), telefonsko (v ordinacijskem času: vsaj dve uri na dan, izven tega časa je potrebno avtomatsko obveščanje po telefonskem odzivniku), po navadni pošti: prejem napotnice se

označi z zaporedno številko in datira) ali osebno v ordinaciji.

MOŽNOST IZVEDBE TRIAŽE NAPOTNICE – Na podlagi zdravstvene dokumentacije se lahko spremeni stopnja nujnosti (navzgor ali navzdol) ali celo ugotovi, da za storitev ne obstaja medicinska indikacija.

UVRŠČANJE NA SEZNAM – Pacient mora biti uvrščen na čakalni seznam v 5 dneh po predložitvi napotnice oz. v 2 dneh po morebiti izvedeni triaži napotnice (brez izjeme!). Izvajalec mora o datumu uvrstitve v čakalni seznam obvestiti pacienta v 3 dneh po uvrstitvi na seznam. Hkrati ga obvesti tudi o posledicah neupravičene odsotnosti. Uvrščanje izvaja pooblaščen oseba.

ODPOVED TERMINA – Pacient lahko termin odpove enkrat, in sicer brez razloga, a mora to narediti najpozneje 10 dni pred terminom. Izjema so nepričakovana bolezen pacienta ali npr. smrt ožjega družinskega člana, ko je termin mogoče odpovedati tudi pozneje.

NAJDALJŠA DOPUSTNA ČAKALNA DOBA – Določena je glede na stopnjo nujnosti, in sicer nujno: 24 h, zelo hitro: 14 dni, hitro: 3 mesece, redno: 6 mesecev. Če se ob uvrščanju na seznam ugotovi, da izvajalec presega najdaljšo dopustno čakalno dobo, je treba pacientu predlagati izvedbo storitve pri drugem izvajalcu v okviru javne mreže, kjer je čakalna doba dopustna. Izjema: kadar gre za sum na maligno bolezen, se obvezno določi stopnja nujnosti nujno ali zelo hitro.

Pravilnik določa najdaljšo dopustno čakalno dobo.

VELJAVNOST NAPOTNIC – Roki za predložitev napotne listine so vezani na stopnjo nujnosti, in sicer pri stopnji nujnosti nujno: najpozneje naslednji dan, zelo hitro: v 5 dneh, hitro ali redno: v 14 dneh od izdaje napotne listine. Če pacient napotnice ne predloži pravočasno, se ne uvrsti v čakalni seznam oziroma se mu zdravstvena storitev ne sme opraviti.

ROK ZA IZDAJO IZVIDA – Izvid je treba izdati takoj oz. najpozneje v 7 dneh. Izjema je določena za nujne primere, vključno s primeri suma na maligno obolenje ali med zdravljenjem malignega obolenja, ko je izvid treba izdati takoj.

S spremenjeno zakonodajo želijo na ministrstvo za zdravje zagotoviti preglednejše in učinkovitejše upravljanje čakalnih seznamov, kar je v interesu tako pacientov kot tudi izvajalcev zdravstvene dejavnosti. Določili so tudi ustrezen in celosten nadzor na področju zagotavljanja pacientovih pravic in obveznosti, saj je praksa pokazala, da določbe brez predvidene zakonske kazni pri posameznih zavezancih žal niso učinkovite.

Vir: <http://www.mz.gov.si/>

Povzel: Adem Jahjefendić

Najem kredita

Kaj je dobro vedeti

Načrtujete nakup stanovanja? Bi radi zamenjali okna in tako privarčevali pri ogrevanju? Nameravate zamenjati avto, ker se stari nenehno kvari? Se vam je pokvaril pralni stroj in morate kupiti novega? V vsakdanjem življenju ni mogoče vnaprej predvideti vseh izdatkov, nekateri sicer načrtovani pa so preprosto preveliki, da bi jih lahko poravnali iz rednih prihodkov ali prihrankov. Razmišljate, da bi najeli kredit? Če že zdaj s plačo le s težavo poravnate redne mesečne obveznosti, prav gotov ni čas za najem kredita.

A ne hitite. Vzemite si čas in **poiščite odgovore na pomembna vprašanja!**

- 1. PRED NAJEMOM KREDITA**
 - Je najem kredita res nujen?
 - Kolikšen kredit si lahko privoščite?
 - Kakšen kredit je primeren za vas?
- 2. MED NAJEMOM KREDITA**
 - Kako primerjati in bolje razumeti stroške kredita?
 - Kako poiskati ugodno ponudbo?
 - Na kaj je treba paziti pri podpisu pogodbe?
- 3. PO NAJEMU KREDITA**
 - Kaj storiti, če vam kredit, ki ga odplačujete, ne ustreza več?
 - Kaj storiti ob morebitnih težavah z odplačilom kredita?

Spodaj smo zbrali nekaj vprašanj, na katera odgovorite pred odločitvijo za kredit. Odgovore na vprašanja pred in med najemom kredita ter po njem najdete v brošuri **Najem kredita – kaj je dobro vedeti**, ki je dostopna na www.vemveč.si. Na

spletni strani pa lahko najdete še vrsto drugih koristnih informacij o najemu kredita, tudi primerjalnik ponudb različnih bank.

Pred najemom kredita

Je najem kredita res nujen?

Preden najamete kredit, pa tudi preden za nakup zelenega izdelka uporabite limit ali naročite novo kartico, dobro premislite, ali lahko do zelenega izdelka pridete tudi kako drugače.

Počakajte z nakupom in raje privarčujte zanj.

Če nakup ni povsem nujen, je mnogo boljša odločitev, da zanj redno varčujete in ga brez zadolževanja opravite pozneje. Prihranili boste pri obrestih in drugih stroških, ki bi vam jih zaračunal dajalec kredita.

Želeni izdelek kupite za manj denarja.

Marsikateri izdelek je mogoče kupiti tudi iz druge roke, in to bistveno ceneje. Prebrskajte spletne oglasnike, povprašajte prijatelje, znance ... Če pa je novi izdelek za vas edina prava izbira, seveda ne pozabite primerjati cen med različnimi ponudniki.

Je nakup zelenega izdelka z zadolževanjem smiseln ali ne?

Za nekatere nakupe se je smiselno zadolžiti, pri drugih pa le po nepotrebnem tvegate stroške in težave.

Kolikšen kredit si lahko privoščite?

Odločili ste se, da je izposoja denarja smiselna. Zdaj je čas, da si odgovorite na vprašanje, ali si lahko nakup sploh privoščite in koliko denarja lahko namenite za odplačevanje dolga.

Sestavite si proračun.

Najprej morate pridobiti dober pregled nad svojimi financami, tako nad prejemki kot izdatki. Le tako boste natančno vedeli, kako velik kreditni obrok lahko plačate vsak mesec.

Kako hitro odplačati kredit?

Postavite si rok, do katerega želite kredit odplačati. Obdobje odplačevanja kredita naj ne bo daljše, kot je čas uporabe izdelka, ki ste ga z njim kupili.

Kakšno obrestno mero izbrati?

Dajalci kredita ponujajo kredite s fiksno ali spremenljivo obrestno mero. Prva pomeni, da se pri obročnem kreditu mesečna obveznost ne bo spreminjala, pri drugi tvegate, da se bo pozneje povečevala. Spremenljiva obrestna mera je praviloma sestavljena iz fiksnega pribitka in referenčne obrestne mere euribor, zato bo od gibanj na svetovnih trgih odvisno, ali se bo vaš kreditni obrok povečeval ali zmanjševal. Čeprav je euribor trenutno zelo nizek, celo negativen, je bil v obdobju po letu 2000 večinoma večji od dveh odstotkov, največ pa celo 5,45 odstotka.

Od kreditne pogodbe lahko brez navedenega razloga in dodatnih stroškov odstopite v roku do 14 dni po podpisu.

Spremenljiva obrestna mera pride v poštev večjemu pri izposoji manjših zneskov, ki jih odplačate v največ nekaj letih, saj se v tem primeru obrok verjetno ne bo občutno spreminjal. Pri večjih kreditih obstaja tveganje, da boste imeli težave z odplačevanjem dolga.

Javno službo »Obveščanja in izobraževanja potrošnikov« sofinancira Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Zveza potrošnikov Slovenije

Ima izdelek napako? Ukrepite!

Ko kupujemo nov izdelek, seveda upravičeno pričakujemo, da bo takšen, kot je bilo dogovorjeno. V praksi se izkaže, da ni vedno tako. V svetovalni pisarni ZPS vsako leto prejmemo največ vprašanj prav o uveljavljanju potrošniških pravic, ko ima izdelek napako.

Med sprehodom po mestu ste v izložbi opazili natančno takšne čevlje, kot ste si jih že dolgo želeli. Stopili ste v trgovino in čevlje pomerili – bili so udobni in videti so bili odlično! Seveda ste jih takoj kupili in že naslednji dan obuli za poslovni dogodek. A preživeli niso niti enega celega dneva – po vrnitvi domov ste opazili, da se je skoraj v celoti odlepil podplat. Kaj lahko storite?

Vaša nova vodoodporna jakna sploh ni vodoodporna? Po meri narejene zavese so prekratke, čeprav ste prodajalcu posredovali povsem pravilne dimenzije? Veste, kako ukrepati?

Ne zamudite rokov!

Če kupljeni izdelek ni skladen s pogodbo, torej ima napako ali celo več napak, odgovornost za takšne napake nosi prodajalec. Prodajalec svoje odgovornosti za stvarne napake ne more omejiti ali izključiti z nobenim pogodbenim določilom, zato se ne pustite prepričati o nasprotnem. O napaki morate prodajalca obvestiti v dveh mesecih od dneva, ko ste napako odkrili, svoje pravice pa lahko uveljavljate v največ dveh letih od prevzema izdelka. Če ste kupili rabljen izdelek, lahko stvarno napako uveljavljate največ v enem letu od prevzema izdelka.

Niste prejeli odgovora v osmih dneh? Ukrepite!

Ne glede na to, ali prodajalec napako priznava ali ne, mora podjetje pisno odgovoriti potrošniku na zahtevek najpozneje v osmih dneh po njegovem prejemu, sicer se potrošnik lahko obrne na Tržni

inšpektorat RS, ta pa podjetju zaradi opustitve zakonske obveznosti odgovora lahko izreče globo. A pozor, če vam izdelek ni všeč ali ste si premislili, to ni stvarna napaka. To je eno pogostejših vprašanj potrošnikov, a gre za zmotno in precej razširjeno prepričanje, da mora prodajalec v takšnem primeru vrniti denar ali zamenjati kupljeni izdelek, če ga vrnete v osmih dneh. Prodajalec ni dolžan zamenjati brezhibnega izdelka, izstaviti dobropisa ali vrniti kupnine, razen če je to izrecno obljubljal.

Izberite vi, ne trgovec!

Ko uveljavlja potrošnik stvarno napako na izdelku, lahko sam izbira med štirimi pravicami, ki jih določa Zakon o varstvu potrošnikov. Zahteva lahko odpravo napake, zamenjavo blaga z novim, brezhibnim, vrnitev dela plačanega zneska v sorazmerju z napako ali vračilo plačanega zneska.

Stvarno napako lahko potrošnik uveljavlja pri nakupu katerega koli izdelka, če ne deluje, če nima lastnosti, ki bi jih moral imeti, ali kako drugače ni skladen s pogodbo.

informacije, ki jim lahko zaupate

ZPS
ZVEZA
POTROŠNIKOV
SLOVENIJE

STVARNA NAPAKA
Vaše pravice in kako jih uveljavite

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Težave v praksi!?

Prodajalec je vaš zahtevek zavrnil, ker niste priložili računa. Je ravnal pravilno?

Ko uveljavljate stvarno napako na izdelku, morate na takšen ali drugačen način izkazati, da ste izdelek kupili pri prodajalcu, na katerega ste se obrnili. Zakon pa nikjer ne določa, da lahko to storite izključno z računom. Tako boste sicer nakup najlažje dokazali, ni pa to edini način. Če ste nakup opravili s kartico, lahko to izkažete tudi z izpiskom plačilne oz. kreditne kartice. Zgolj odsotnost računa ni zadosten razlog za zavrnitev zahtevka.

Prodajalec je vašemu zahtevku sicer ugodil, a vam namesto vračila kupnine ponuja dobropis. Ste dobropis dolžni sprejeti?

Ne. Ker je prodajalec napako priznal, je dolžan vašemu zahtevku ugoditi tako, kot mu to nalaga zakon. Izbrali ste vračilo kupnine, zato mora prodajalec to upoštevati in vam vrniti denar. Dobropis ne šteje kot vračilo kupnine. Če želite, seveda lahko sprejmete tudi dobropis, a pri tem ne po-

zabite na morebitno časovno omejitev veljavnosti dobropisa.

Podjetje vam je sicer odgovorilo v osmih dneh, a v dopisu je pisalo le, da napako priznajo, denar pa vam bodo vrnili šele konec prihodnjega meseca, ker je takšna njihova plačilna dinamika.

Podjetje lahko pozovete, da vračilo denarja nemudoma izvede. Zakon določa, da mora podjetje pri uspešno rešeni reklamaciji ugoditi vašemu zahtevku najpozneje v osmih dneh. Zgolj odgovor, da boste denar nekoč prejeli, ne zadošča. Podjetje tako ne sme podaljševati zakonsko določenega roka.

Želite izvedeti več o tem, kdaj in kako uveljavljati stvarno napako? Obiščite spletno mesto www.vemvec.si

Javno službo »Obveščanja in izobraževanja potrošnikov« sofinancira Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Zveza potrošnikov Slovenije

Našim članom

Albin Levičar, 90 let

»Še diham in čakam boljši svet za živeti«

V dolgoletni službi v Društvu gluhih in naglušnih Posavja Krško se srečujem z različnimi osebami z okvaro sluha; prihajajo mladi, starejši se poslavljajo, vsak s svojo življenjsko zgodbo. Med njimi pa me že ves čas spremlja življenje osebe, ki

Na seminarju gluhih v Bohinju 1980

jo osebno zelo spoštujem in sprejemam njegove modrosti. To je gospod Albin Levičar. V družbi gluhih in naglušnih oseb v Posavju velja za mirnega, razumevajočega, včasih kritičnega in zahtevnega moža, ki mu mlajši člani radi prisluhnejo in spoštujejo njegovo mnenje. Je mož, ki me je pred 29 leti sprejel v službo in mi že na začetku jasno povedal, da je to zahtevna in težka služba. In že tedaj sva vzpostavila posebno vez: on je postal »ata«, jaz pa »mamica« gluhih in naglušnih članov našega društva. Tako me poimenuje tudi še zdaj ob vsakem srečanju in spoštujem njegove besede.

Zadnje čase se nam v društvu redkeje pridruži, vedno pa povpraša, kaj je novega, in nas pogosti s piškoti in kavico. In potem se mu spet mudi! Toliko mora še postoriti, čakajo ga domači, vnuk in vnučinja, sinova, snaha in psička. In obljubi, da bo spet prišel, čeprav težko hodi, bolijo ga kolena, ki si jih vztrajno maže. Na vratih nam vedno z veseljem pomaha v pozdrav in nam zaželi vse dobro. Njegov

stavek »Pa pridni bodite!« nam daje dobro voljo za delo in obenem obvezo, da bo res tako.

Albin Levičar 29. 1. 1953

Ob zadnjem obisku sem se z g. Albinom dogovorila, da ga bomo tokrat mi obiskali. Na obisk smo se odpravili z namenom, da mu tudi v imenu članov našega društva čestitamo ob jubileju, 90-letnici, in z njim poklepetamo. Tako sem se v družbi naših članov Bogdana in Vlatke odpravila k Albinu Levičar.

V naselju Leskovec pri Krškem, kjer živi, je takoj opaziti lepe obnovljene hiše in v eni od njih prebiva tudi g. Albin, ki nas pričaka na svojem dvorišču. Vesel nas povabi v kuhinjo, kjer steče pogovor o njegovem življenju.

»Rodil sem se na Gori pri Krškem, bilo nas je pet fantov in dve dekleti. Imeli smo kmetijo, krave, prašiče, konje, a smo težko živeli. Že kot otrok sem moral trdo delati, pomagati staršem, skrbeti za živino. Ko sem bil star šest let, smo z otroki v bližnjem gozdu nabirali kostanj. Spomnim se, da je deževalo, otroci pa smo vseeno tekali po dežju in nabirali kostanj, ga nosili domov in se spet vračali v gozd. Tako smo tekmovali med seboj, kdo ga bo več nabral. A čez en teden sem bil zelo prehlajen, imel sem visoko vročino in mama me je negovala, mi dajala obkladke, pomagalo pa ni nič. Od tega prehlada nisem več slišal, popolnoma sem oglušel, dva moja soseda pa sta zaradi istega prehlada celo umrla. Žal mi je bilo zanju, a tako se je v tistih časih dogajalo, denarja za zdravila ni bilo.

Potem je prišla vojna. Našo družino in skoraj vse vaščane so izselili v Nemčijo. Najprej so nas odpeljali v Krško, od tam na grad Rajhenburg (Brestanico) in potem z živinskimi vagoni v Nemčijo. Spomnim se, da smo se vozili dva dneva v težkih razmerah, bilo nam je hladno, bili smo prezebli in lačni. S seboj smo lahko vzeli le najnujnejše reči. Bilo je težko, strah nas je bilo. Odpeljali so nas v kraj Langen see in nas oddali na delo na kmetijo. Star sem bil 14 let. Zjutraj sem šel najprej v šolo, potem pa na delo na kmetiji. Najtežja je bila košnja trave za živino. Potem sem delal tudi v tovarni pijač, zgodaj zjutraj sem odšel in se pozno vračal domov. Ko mi je po enem letu in pol šef odpovedal službo, sem bil nekaj časa brez službe, nato pa sem se ponovno zaposlil kot hlapec na kmetiji, kjer so imeli tudi gostilno. Delal sem samo za hrano in prenočišče, delo pa je bilo težko in od molzenja krav so me strašno bolele roke. A tako je pač bilo. Spomnim se, da sem takrat prvič jedel kisle kumarice. Tam sem ostal do konca vojne, pri vrnitvi v domovino pa so nam pomagali Američani. Od njih sem dobil celo čokolado, kar je bilo tedaj sploh nekaj posebnega.

Predstavniki društva na obisku

Ob vrnitvi domov, na Goro pri Krškem, na našo domačijo, sem bil star 17 let. Dom je bil prazen, izropan, ničesar nismo imeli, na občini Krško so nam pomagali tako, da so nam dali dva konja, da smo lahko začeli obdelovati njive. Delal sem, garal na kmetiji, saj sta dva brata morala za tri leta k vojakom, ostali so sestri, oče in mama. Čez tri leta smo nekako uredili kmetijo in oče je že lahko prodajal vino, celo v Ljubljano. A tega denarja nisem videl ne jaz ne sestri. Zato sem se odločil, da si poiščem službo v Krškem. Odšel sem v Gradbeno podjetje Sava in direktor mi je kar rekel: 'Jutri pridi!' Kako sem bil vesel, delal bom in zaslužil. Začel sem delati na Senovem, dve uri peš hoda v eno smer in dve uri domov. Če je bila Sava nizka, sem se lahko v Brestanici peljal čeznjo z brodom, če pa je bila visoka, sem moral čez most na Vidmu, kar je pomenilo štiri

ure peš do službe. Bili so res težki časi. Pa tudi lepi. V vasi sem spoznal tudi svojo ženo in po treh letih družjenja sva se poročila. Dve leti sva živela doma, nato se nama je rodil prvi sin in potrebovala sva stanovanje. Dobil sem ga v Bonovi hiši v Krškem, kjer sem sam uredil dve sobi. Kot zidar sem v Ljubljani opravil zidarski izpit in delal na raznih objektih na Senovem, gradil železniški postaji v Sevnici, Dobovi. To sem delal 12 let. Potem pa mi zdravnik ni dovolil več zidati, zato sem sprejel službo v podjetju Kovinarska Krško. Tam sem kot strugar delal kar 22 let in se leta 1978 tudi upokojil.

Poleg službe sem bil aktiven tudi v organizaciji gluhih in naglušnih. Najprej sem bil vključen v tedanjo združenje v Trbovljah, potem v Celje in Novo mesto, a bili smo zelo oddaljeni. Na pobudo g. Antona Zajca pa smo leta 1962, mislim, da marca, v prostorih tedanje občine Krško, ustanovili društvo slušno prizadetih Krško. Predlagali so me za predsednika in prevzel sem to dolžnost. Prostore smo si uredili v prizidku Kulturne dvorane na Vidmu. Ja, to so bili drugačni časi kot zdaj. Člani so radi prihajali, veliko smo se družili, se ukvarjali s športom, velike uspehe smo osvojili v streljanju z zračno puško in pištolo, pogosto smo obiskovali člane na terenu, enkrat ali dvakrat na leto smo imeli izlet. Člani so bili hvaležni za vsako pozornost, za pomoč, bili so skromni in spoštljivi. Ni bilo preprirov, kar smo se dogovorili, smo tudi naredili! 20 let sem bil predsednik in dobro sva sodelovala s tedanjim tajnikom g. Bergantom in njegovo ženo Nežko. Udeleževal sem se raznih srečanj, konferenc in izobraževanj v okviru Zveze gluhih in naglušnih Slovenije. To so bili res lepi časi, saj smo se veliko družili tudi s kolegi iz republik nekdanje Jugoslavije.

Zdaj pa je moje življenje mirno. Dobro živim in še vedno z veseljem skuham kosilo za vse družinske

člane. Na vrtu ne delam več, redno pa preberem časopis Nedeljski list in Iz sveta tišine. Čisto vse preberem. Malo gledam televizijo, a ne veliko, ker so samo slabe novice in prepiri.

Vedno sem imel tudi psa za družbo. Najraje sem imel psičko Neli pasme kratkodlaki pritlikavi pinč, zelo pametno, vse me je ubogala, varovala, vse razumela. Imel sem jo 15 let, in ko je umrla, sem jo dolgo zelo pogrešal.

Tudi jaz sem že dolgo tu, celih 90 let. Od vseh bratov in sester sem samo še jaz živ. Kar ne morem si misliti, da je to res.

Za rojstni dan so me obiskali tudi sorodniki, iz občine Krško gospa podžupanja Nuša Somrak, pa iz Krajevne skupnosti Leskovec, Društva invalidov Krško. Vsi me sprašujejo po zdravju, in ko jim povem, da nimam zdravil, samo tu in tam kakšen aspirin, se začudijo. Tudi zdravnika obiščem enkrat ali dvakrat na leto.

Samo kolena, samo ta mi nagajajo, pa jih vztrajno mažem. In nikoli nisem bolan! Imam pa okoli sebe ljudi, s katerimi se razumem, vsi so dobri, nimam sovražnikov, lepo se razumemo! To je najvažnejše! In veste: Še diham! Pa rjavim!«

Tako se konča naš pogovor, vedro, optimistično in še vedno malo nagajivo. Albin Levičar je leksikon podatkov, veliko nam ima še povedati, veliko ima spominov in izkušenj. Mnogo teh spominov bo ohranil zase in svoje najbližje. Veseli smo, da smo bili del njegovega življenja tudi v našem društvu, in z velikim spoštovanjem radi sprejemamo g. Albina v našo družbo.

Vlasta Moškon

80-letnik Milan Šuc

V koprskem društvu gluhih in naglušnih smo ponosni, da imamo med sabo aktivnega in prizadevnega člana Milana Šuca, vodjo sežanske podružnice in obenem tudi podpredsednika društva. Milan je za svoje 38-letno delo v društvu leta 2015, ko je društvo praznovalo 60-letnico svojega delovanja, prejel priznanje za dolgoletno predano in nesebično delo omenjenega društva. Z vsem srcem in dušo dela za naše društvo, ki šteje približno 300

članov, vneto in odgovorno skrbi za kakih 100 članov s Krasa in Brkinov. Delo v društvu gluhih opravlja z vso odgovornostjo in vnemo, redno hodi na sestanke upravnega odbora in aktivno posega v delovanje društva. Dobro sodeluje s sekretarko Sonjo Bordon.

Nekaj članov društva je povabil tudi na praznovanje svoje 80-letnice, ki jo je proslavil v prijetni

družbi svojcev, prijateljev in znancev na Kmečkem turizmu Sandre Ostrouška Pelicon v Coljavi. Življenjsko zgodbo, poimenovano Skozi okno spominov, je slavljencu, obkroženim z vsemi, ki ga imajo radi, prebrala sestra Vilma Stepančič iz Vrtojbe, ki se je v družbi moža Ivana udeležila slavlja. Žal ni bilo Milanovega brata Draga iz Nemčije in sestre Milke iz Škednja. Praznovanja pa se je udeležila tistega dne v Rodiku okronana kraljica kostanja Olga Knez v spremstvu kostanjevega kralja Igorja Rojca.

Vesela družčina na praznovanju

Ob tej priložnosti je prav, da na kratko pogledamo njegovo življenjsko zgodbo, ki jo je spletel v osem desetletij dolgo in zanimivo življenjsko knjigo. Milan se je rodil 16. oktobra 1937 v Pliskovici se kot tretji otrok očetu Alojzu in materi Alberti. Na kmečkem posestvu, kjer se mu po domače reče Pri Jephovih, je bilo treba nahraniti lačna usta šestih otrok.

Tako kot je njegov oče vse življenje skrbno opazoval in zapisoval spomine ter pomembne dogodke v življenju, tako je tudi Milan podedoval umetniško žilico in marsikaj lepega ter inovativnega izumil. Še vedno hrani aluminijast glavnik iz razbitih letal, ki ga je izdelal oče; ta je izdeloval tudi vozove z gumi-jastimi kolesi, kovane portone, ure budilke (čeprav so bile še brez nog, da so še tekle), pa mlin za mletje zrnja in brinovih jagod za brinjevec idr. Mama Alberta, ki se je po poroki preselila v Pliskovico, pa je bila rojena na »rusi zemlji« pri Šucovih v Dutovljah leta 1913, prav tako v veliki družini na kmetiji.

O Pliskovici Milan pravi, da je najlepša vasica ne samo na Krasu, ampak tudi na svetu. Ime je dobila po drobni beli ptici pasterici ali pa po pliski, kot so pastirji imenovali ovce in koze. Na to spominjajo znamenja, v kraški kamen vklesane ovčke, ki zaznamujejo Pliskino pot, ki jo je domače razvojno društvo Pliska uredilo v okolici Pliskovice. V Pliskovici živi približno 220 prebivalcev na stotih hišnih številkah. Okoli vasi so vinogradi, v katerih uspeva vinska trta refošk, ki daje odličen teran. V vasi in neposredni bližini Jephove domačije stoji mladins-

ski hotel. Preuredili so ga iz Slamčetojeve domačije, ki je zaščitena kot kulturna dediščina in ji dušo daje več kot 400 let stara kraška domačija. Tu je bil leta 1925 rojen tudi Pavel Šuc, generalpolkovnik, ki je umrl leta 2001. Milana je poučeval v slovenskem jeziku v prvih razredih osnovne šole, ki jo je obiskoval kar v domačem kraju. Milan se še živo spominja, kako je po kapitulaciji Italije pouk prvič potekal v slovenščini. Takrat je prestopil prag osnovne šole in prav takratni učitelj Pavel Šuc se je zaradi poučevanja v slovenskem jeziku pred nemškimi oblastmi reševal s skokom skozi okno.

V življenju je Milan marsikaj potrpel, a mu trpljenje ni vzelo volje do življenja. Že kot otrok je oglušel zaradi bolezni, kar je bil tudi vzrok, da ni služil vojaščine. Delal je v dutovski Krasopremi, na komeškem posestvu Vinakrasa, bil je tudi molzni kontrolor za 17 vasi.

Aktiven je bil tudi v sežanskem društvu diabetikov, ki je z novim letom 2018 prenehalo delovati. Po duši in srcu je vinogradnik in vinar, ki ga je kraška zemlja priklenila na svoje grudi. Ponaša se z odličnim teranom in s ponosom nadaljuje vinogradniško in vinarsko tradicijo. Želi jo prenesti na mlajše rodove. Že od vsega začetka sodeluje na tradicionalni prireditvi v vasi Odprti borjači, njegova kmetija je tudi ena izmed številnih na Kraški vinski cesti, za teran je prejel vrsto nagrad. Njegova značilna, več kot 200 let stara kraška domačija pa je vedno odprta. Krasi jo tipična kraška arhitektura s kalono iz leta 1825, kar je osrednji motiv njihove razglednice, ki jo Milan rad pošilja svojim prijateljem. V tipičnem vinskem hramu pa se večkrat zbere prijetna družba in nazdravi s kapljico rujnega.

Rad ima rože in na njegovem borjaču, kot Kraševci pravijo dvorišču, jih je kar veliko, tako da jih poleti, ko je na Krasu suša, zaliva kar nekaj ur. Na vrtu pa pridela marsikatero vrtnino, zelenjavo in začimbnice. Pravi, da za vsako bolezen rožca raste, in namesto da bi posegal po tabletah, si pripravi domače zdravilne čaje.

Milan se rad pošali, piše pa tudi pesmi in dnevnik. Kljub starosti še vedno poprime za marsikatero delo na kmetiji, ki jo prepušča starejšemu sinu Valterju. V zakonu z ženo Ido, doma iz Škofov (kjer je v »Republiki Škofi« tudi znani gledališki in filmski igravec Gojmir Lešnjak - Gojc), se mu je rodil še sin Robert. V veliko veselje so mu vnuki Jaka in Maja, Monika in Matic. Je pa tudi ponosen pranono dveletnih pravnikov dvojčkov, Matija in Julije.

Olga Knez

Fanika Beba Lekše

So ljudje, ki v naše življenje prinašajo veselje in optimizem in ki nas iz lastnih izkušenj učijo o dobrih straneh življenja.

Prav taka oseba je naša članica gospa Fanika Beba Lekše, ki je praznovala svoj 80. rojstni dan.

Življenje jo je postavljalo pred številne preizkušnje, a je ohranila dobro voljo in optimizem, ki ju z veseljem in predanostjo deli tudi drugim.

Rada gosti ljudi in nam vselej pripravi dobrote, vsak obisk pri njej doma pa nas napolni z neizmerno energijo in dobro voljo.

Radi jo imamo zaradi njenih preprostih življenjskih pogledov in ji želimo, da ohrani zdravje, dobro voljo in neizmerni optimizem, ki ga ljudje tako zelo potrebujemo!

Še na mnoga leta, draga naša Beba, vam želimo člani DGN Posavja Krško.

Vlasta Moškon

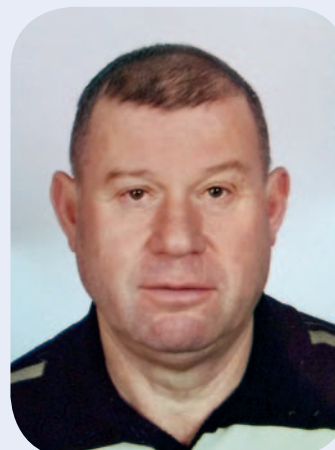

V slovo Ladislavu Pangercu

Februarja smo se na Ižakovskem pokopališču pri Beltincih poslovili od našega športnika, balinarja Ladislava Pangerca. Bil je dolgoletni član našega društva ter zvest športnik in prijatelj. Žal ga je bolezen prehitro vzela.

Hvala ti za popestritev druženja med nami, ostal nam boš v lepem spominu.

**Dragica Bračič v imenu ekipe v balinanju
DGN Pomurja – Murska Sobota**

Razpis za brezplačno letovanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih in gluhoslepih oseb ter njihovih družin v Kranjski Gori – 2018

V marcu je zveza objavila razpis in ga posredovala društvom gluhih in naglušnih po Sloveniji. Letovanje socialno ogroženih članov in njihovih družin bo tako kot v preteklih letih potekalo v Počitniškem domu Kranjska Gora. Razpisanih je šest terminov: en termin ie v času od 16. 4.

do 20. 4., pet terminov pa v času od 7. 5. do 27. 5. 2018.

Za brezplačno letovanje in rehabilitacijo se lahko prijavite v matičnem društvu. **Društva bodo prijave zbirala do 5. aprila 2018** in jih posredovala na zvezo.

